49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1251 Կ. ՊՈԼԻՍ ՇԱԲԱԹ ՅՈՒԼԻՍ 25/7 ՕԳՈՍՏՈՍ 1905 5 ՃԷՍ ԱՕՍՏՈՍ ԱՄԻ 1323 — 25 ԹԷՍԼՈՒՐՋ 1321

Journal Arménien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S.-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ՍԻՐ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՆԵՑՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գլաւ Սրի Ճաճէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չնչին արուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیه یومی وسیاسی غزه‌در
صاحب امتیازی : اوهانس قریم
اداره‌خانه‌سی باب‌عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԹՈՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղ.	50 ղ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Գերման ճարտարարուեստը

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՁԱՐԳԱՑԱՒ

Գերման ճարտարարուեստը, որ վեր ի վայր չրջեց աշխարհի ընդհանուր վաճառականութիւնը, մեր առեւտրական հրապարակին վրայ ալ ունեցաւ իր հզօր ազդեցութիւնը։ Երբեմնի առեւտրական հնամենի սկզբունքները տեղի տուին գերմաններու առաջդիմական նորութիւններուն առջեւ ու անգլիական, գաղղիական և այլ երկիրներու գժուարամատչելի ապրանքները գերմանական վերածուելով՝ մոգական ազդեցութեամբ սկսան ժողովրդական դառնալ թէ գնորդներու և թէ վաճառորդներու համար։ Ան որ առնուազն տասը հազար ոսկիի դրամագլուխ և դաբաւոր վարկի պէտք ունէր Անգլիացի գործարանատէրին ոտքը երթալով հազար նաւով անոր ձեռքէն ապրանք բրցնելու համար, զարմանքով տեսաւ որ Գերման չրջուն յանձնակատարը անմամբ եկած է իր վաճառատունը, խնդրելով որ գնումներ ընէ իր ներկայացուցած գործարանին ապրանքներէն։ Կարելի՞ բան էր միթէ ասիկայ։ Կարելի կամ անկարելի՝ իրողութիւնը ճշմարիտ էր և Գերման յանձնակատարը նմոյշներով ողողուն չորս հինգ սընտուկ կը ներկայացնէր վաճառականին և կ'առաջարկէր որ անոնցմէ ընտրէ իրեն պէտք եղածները։ Կանխիկ դրամը, պանքայի քամպիօն, երաշխաւորութիւնը օգ ցնդած էին գերման յանձնակատարին համար որ ո՛չ միայն հարուստին և ունեւորին վարկ կը բանար, այլ նաեւ գործունեայ, աշխոյժ, պատուաւոր ու շատ ապրանք ծախելու կարողութիւն ունեցող վաճառականին։

Ցայտնութիւն մըն էր ասիկայ հին գաղափարներով տոգորուած առեւտրականներու համար, որոնք իրենց նուիրական առարկայ մը կը նկատէին ապրանքը և մինչեւ որ պարագային համեմատ հարիւրին տասը կամ տասնըհինգ և ա՛լ աւելի չչահէին չէին ծախեր։ Եւ իրաւունք ալ ունէին մարդիկը, որովհետեւ ծախածին տեղ նոր ապրանք գնելը խիստ ծանր գործառնութիւն մըն էր։

Միշտ Մանչէսթրի հրապարակին վրայ խօսելով՝ գործարանատէրը շատ վերերէն կը թռչէր և մինչեւ որ լաւ չահ մը չընէր ու դրամը կանխիկ չրսանար կամ չակռովէր, չէր տար ապրանքը, ինչպէս որ մինչեւ ցարդ ալ կը շարունակէ դեռ յամառիլ իր այդ սկզբունքին վրայ։

Գերմանը սակայն բոլորովին ուրիշ տեսակ կ'ըմբռնէ առեւտուրը, անոր սկզբունքն է քիչ չահով ծախել և շատ ծախել։ Գերմանիոյ մէջ այնչափ շատ գործաւորներ կան որ, գործարանատէրը փոխանակ տարեկան տարբեր միութիւն արտադրելով հարիւր չահելու, կը չանայ տասը հազար արտադրել և երկու հարիւր չահիլ։ Այս ընթացքով թէ՛ գործարանատէրը աւելի շահած կ'ըլլայ և թէ հազարաւոր գործաւորներ, երկաթուղիներ, շոգենաւեր անվերջ գործունէութեան մէջ կը գտնուին։

Գերմանացին այս սկզբունքը իր իսկ վարկ կը բանայ ու ապրանք կուտայ, բաւական է որ ուղղամտութիւն տեսնայ անոր վրայ։ Այսպէս եթէ վիճակագրութեան մը ելլենք, ապահովաբար պիտի համոզուինք որ մեր հընարապարկին վրայ գործելով ապրուստ ճարող մարդոց հարիւրին եօթանասունը հինգը՝ նորահաս վաճառականները մանաւանդ՝ գերման վարկին չնորհիւ միայն կը պահեն իրենց դիրքն ու գոյութիւնը։

Իրաւ է որ Աւստրիա, Իտալիա, Պելժիա և ուրիշ ճարտարարուեստ երկիրներ ալ ոչ նուազ սատարեցին առեւտրական հին կուռքը խորտակելու, և վաճառականութիւնը ընդհանրացնելով ծաղկեցնելու գործին, սակայն հեղինակութեան պատիւն ու առաջնութիւնը միշտ Գերմանիոյ կը վերաբերի։

Անիկա նախ յղացաւ, ու գործադրեց վաճառականութիւնը ժողովրդականացնելու ծրագիրը, և ուրիշ երկիրներ գերմանական դրութեան առաւելութիւնները տեսնելէ ետք միայն ընդունեցին այսն հիշդ գերման զինուորականութեան նման որ այսօր աշխարհի ամբողջ զինուորականութեան մարզիչը, ուսուցիչն ու ռահվիրան է դարձած։ Գերմանիա արդէն ճարտարարուեստի մէջ ալ զինուորական սկզբունքով կը շարժի, ինչպէս՝ փոխանակ սոսկական զինուորի, քարտէսին առջեւ նստող սպայակոյտին մղել կուտայ պատերազմը, նոյնպէս ալ իրաքանչիւր գործարանի մէջ կարող ու ձեռնհաս գիտնականներէ բաղկացեալ խորհրդականներ ունի, որոնք կը վարեն մեծ մասամբ ճարտարարուեստին այլ և այլ նրբութիւնները։

* * *

Գերմանիոյ ճարտարարուեստը սակայն միշտ այսպէս ծաղկեալ եղած չէ. այս բարեչրջումը դեռ հազիւ երեսուն տարուան գործ է։ 1870ին այսինքն Ֆրանսերուս պատերազմէն առաջ զուտ երկրագործներու երկիր էր Գերմանիա, որուն բնակչութեան հարիւրին վաթսունը հողագործութեամբ կը հայթայթէր իր ապրուստը։ Եւ սակայն պէտք չէ կարծել թէ գիւղատնտեսութիւնն ու երկրագործութիւնը խիստ ծաղկեալ վիճակի մէջ էին։ ընդհակառակը, բոլորովին նախնական էր վարուցանի եղանակը։ երկրագործներու մեծագոյն մասը աղքատ էր, հողը խիստ աննշան արդիւնք կ'արտադրէր։ երկրին մէկ քանի մասերը բացառութիւն ըլլալով, հողանական սահմանագիծերէն մինչեւ ռուսական սահմանագլուխ երկարաձգող աւազուտ ու խոպան արտերը գրեթէ զուտ ոչնչութիւններ էին հասոյթի տեսակէտով։ Երկրին այլ և այլ կողմերը ցորեն ու գարին բնաւ չէին պտղաբերեր, մինակ հաճարն էր որ քիչ մը կը խնդացնէր աղքատ երկրագործները։

Գալով ճարտարարուեստին, անիկա բնաւ գոյութիւն չունէր Գերմանիոյ մէջ, ինչ որ կը հակադրուի արդէն երկրագործութեան յետնեալ ու նախնական վիճակէն։ Իրաւ է որ ածուխի, երկաթի, և զինկոյի հանքեր կային, բայց ո՛չ ոք մտածած էր զանոնք ճարտարարուեստի յատկացնելով՝ երկրին բնական բարիքներէն օգտուիլ։ Ամէն տեսակ հանքեր խիստ յոռի դրութեամբ կ'արտահանուէին և շատ մը հանքեր ալ չչահագործուած կը մնային։ Սաքսի մէջ միայն վարնոց կերպաս մը կը պատրաստուէր, զոր աղքատ գիւղացիք կը գործածէին։ Եւ Քրոբի գործարանը Էսէնի մէջ թեթեւ զէնքեր միայն կը կերտէր։ Գերմանիա բամպակեղէնի ու երկաթեղէնի գործուածքները Անգղիայէն, իսկ արդուզարդի ու նորոյթի առարկաներն ալ Ֆրանսայէն կը գնէր։ Եւ երբ ճարտարարուեստն ու երկրագործութիւնը այսչափ ինկած կը մնային, հանրային հարստութիւնն ալ մեծ բան մը չէր։ Դրամատէրերու թիւը շատ սահմանափակ էր։ Ռօչիլտ, Պլայխրօտէր և ուրիշ հրեայ հարուստներ թէեւ սեղանաւորական տուներ հաստատած էին Գերմանիոյ մէջ, սակայն հանրութիւնը միշտ վաչխառու կը նկատէր զանոնք, որոնցմէ չէր օգտուեր։

Այս անհնարանձելի կացութեան մէջ Գերմանիա՝ 1871ին թէեւ յաղթեց Ֆրանսայի ու հզօր հուսկուեցաւ, սակայն մտահոգութիւն շատ տկար էր, քանի որ՝ ո՛չ դրամատէր ունէր, ո՛չ ճարտարարուեստ և ո՛չ գոնացուցիչ երկրագործութիւն։ Գերմանիա ստիպուած էր ամէն տարի Ռուսիայէն ու Հունգարիայէն գնել իր ժողովրդեան անհրաժեշտ եղած ցորենն ու արմտիքը։ Տարուէ տարի մեծապէս կ'ուժէր գերման ժողովուրդը և որովհետեւ ապրուստի միջոց կը պակսէր երկրին մէջ, ամէն տարի երկու հարիւր հազար հոգի օտար երկիրներ կը գաղթէին գործ ճարելու համար։

Այս անտեղութիւններուն վերջ տալու ժամանակը հասած էր այլեւս։ Ամէն հայրենասէր գերման արագ և վճռական դարմանի մը պէտքը կը զգար իրերու անխախանձելի կացութեան։ Ուստի նախ երկրին տնտեսական զարգացումը ապահովելու ձեռնարկներ ըրին, Անգղիոյ առաջդիմութեան գաղտնիքները հասկնալու հետամուտ եղան, լուրջ խորհրդածութեան առարկայ ըրին Անգղիական ճարտարարուեստը ու անոր առաջդիմական ընթացքը։

Այն թուականներուն՝ երբ գերմանները այս զբաղումներով կը զբաղուէին, այսինքն 1870—80, Անգղիական ճարտարարուեստն ալ ճշմարտապէս նախանձելի բարձրութեան մը գագաթնակէտը հասած էր։ Պիրմինկէմի երկաթեղէնն ու Մանչէսթրի բամպակեղէնն ապրանքները գրաւած էին աշխարհի ամբողջ առեւտրական կեդրոնները։ Անգղիական նաւահանգիստները միշտ խճողուած էին անթիւ անհամար նաւերով որոնք այլեւայլ դրօշի տակ աշխարհի ամէն երկիրները կ'երթեւեկէին։ Դրամատէրներուն ամէնքն ալ Լոնտօնի սակարանը կը դիմէին։ Անգղիա միմիայն իր զարգացած ճարտարարուեստին չնորհիւ աշխարհի ամբողջ վաճառականութիւնը իր ձեռքին մէջ կեդրոնացուցած էր։

Ասիկայ կարեւոր դաս մըն էր գերմաններուն, որոնք Անգղիոյ անտեսական կացութիւնը հետազօտելով փորձով հակցան թէ երբ առեւտրական անանուն ընկերութեանց դրամագլուխը չոգիին զօրութեանը միանայ ինչ գերբնական արդիւնքներ կրնայ առաջ բերել երկրին զարգացման տեսակէտով և թէ՝ ածուխը, բամպակն ու երկաթը ի՛նչ մեծ ոյժեր են երկրին հարստութեան համար։ Այս ճշմարտութիւններուն համոզուելէ ետք, որոշեցին անմիջապէս իրենց երկրին մէջ ալ գործադրել՝ անգղիական ճարտարարուեստին պայմանները։

Գերմանացիներ սակայն դիւրաւ չկրցան մտնել առաջդիմութեան ճամբուն մէջ. հարիւրաւոր դժուարութիւններու հանդիպեցան թէև, բայց իրենց համբերատար, կրօվի ու աշխատասէր ոգիին չնորհիւ անոնց ամէնուն ալ յաղթեցին արիաբար։ Գերման ճարտարարուեստին յաջողութեան առանցքը հետեւեալ ծրագիրը եղաւ։

Նախ, գերման գործարաններու արտադրութիւնները աշխարհի ամէն կողմը տարածելու համար օգտուիլ գետերէն, ծովերէն, երկաթուղիներէն և փոխադրութեան ընդհանուր միջոցներէն։

Երկրորդ, հեռաւորութիւններուն յաղթել՝ փոխադրութեան կատարելագործուած միջոցներով ու գործիքներով։

Երրորդ մեծ դրամագլուխներով հիմնել դրամական և սեղանաւորական հաստատութիւններ, որոնք պէտք եղած ատեն օգնեն ճարտարարուեստի ձեռնարկողներուն, գործիք, մեքենայ, փոխադրութեան դիւրութիւն և ուրիշ օժանդակութիւններ ընձեռելով անոնց։

Չորրորդ, ամէն դիւրութիւն ընծայել արհեստ մշակողներուն, որպէս զի ժողովուրդը ճարտարարուեստի յարի։

Անդրանիկ ծրագիրը այս էր գերման ճարտարարուեստին, զոր հիմնելէ ետք պէտք էր սպառելու և արտածելու միջոցներ հայթայթել։ Տնտեսագէտները պահ մը բոլորովին այս սպառման ու արտածման խնդրին նուիրուելով, որոշեցին հիմնել ծովային ընկերութիւններ որոնք գերման ճարտարարուեստը ամէն կողմ փոխադրեն։ եւ քը երբ այս ապրանքները ծախելու համար բանուկ հրապարակներու պէտքը զգալի եղաւ, ասոր համար ալ արտածողներ ձեռք բերին։ Եւ սակայն ներքին ճարտարարուեստին զարգացումը ասոնցմէ ուրիշ միջոցներու ալ կը կարօտէր։ Գերմանիա միւս կողմէ օտար մրցումներուն ալ առաջքը առնել կ'ուզէր, ինչ որ մաքսապաշտպան դրութիւնը ընդունելով մինակ կրնար իրագործուիլ։ Այնպարէ ամէն կողմերէն օտար արտադրութիւններ կը հասնէին գերման նաւահանգիստները, տեղացի գործարանատէրեր՝ որոնց սկզբունքը ընաիր տեսակէ աւելի ածան ապրանք արտադրել էր, հակառակ իրենց գերմարդկային ճիգերուն չէին կրնար մրցիլ օտար արտադրութիւններու հետ։ Իրերու այս կացութեան մէջ մաքսապաշտպանութեան դրութիւնը հաստատեցին։ Գերմանիա այլ ևս գոց կը մնար անդղիական հիւսուածանիւթերուն, ռուսաւստրիական ցորեններուն և ֆրանսական ապրանքներուն առջեւ, ինչ որ մեծ զարկ տուաւ տեղական ճարտարարուեստին զարգացման։ Անկէ ետք էր որ սկսան ջրանցներ փորել, երկաթուղիներ երկարել, նաւային ընկերութիւններ կազմել, որոնք ճշմարիտ դարագլուխ մը բացին ո՛չ միայն գերման, այլ և տիեզերական ճարտարարուեստին առջեւ։ Որովհետեւ երբ գերմանները կ'աշխատէին, ուրիշ մրցակիցներ ալ պարապ չէին կենար և ոգեւորութիւնը կ'ընդհանրանար միջազգային առեւտուրին մէջ։

Օտարազգի ծանօթ գրագիտուհի մը տիկին Թէոդոսիա որ Պարոյր մէջ առաջին խմբագրուհին և թերթի արտօնատերուհին եղած է հրատարակելով «Մարիգեթ» անուն քրիստոնէական-թուբքերէն շաբաթաթերթի մը, և կարգ մը գրական և քանասիրական հեղինակութիւններ ունի, խոստացած է այսօրուընէ սկսեալ իր աշխատակցութիւնը բերել «Մանզումէ»ին։ Մեր ընթերցողները անշուշտ հաճոյքով պիտի կարդան իր գրութիւնները որոնք պիտի գտնուին կանոնի հարցերու, անոնց նորանորութեան և նեղքին կեանքին շուրջ, այսպէս նոր և սիրուն էջ մը բանալով մեր փոքրիկ սեռին համար։

ՍԻՐՈՒՆ ԵՐԵՒՆԱԼՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԸ

ՆՈՐԱՑԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ձերմակը նորաձեւութեան վերջին բառն է։ Սայգ է որ թէ՛ վայելուչ է և թէ պատշաճ։ Ձերմակ զգեստները գործածական են ամէն եղանակի մէջ։

Ժապաւէններով զարդարուն ձերմակ գլխապանը (capeline) թեթեւ, վայելուչ և սիրուն է։ Կը գործածեն նաեւ խարիշագոյն, նրբահիւս և ճաշակաւոր հագուստներ։ Այն կիներուն համար, որոնք կը փափաքին քիչ մը աւելի պաշտպանուած ըլլալ իրիկուան զովութեան դէմ և ո՛և է պարագայի մէջ չեն ուզեր դուրս ելնել առանց վրանոցի, կը չնորհուին թեթեւ կերպասէ կամ դափդայէ էջս բէլլերիններ։

Ձերմակ հովանոցները դրուագուած են իսլամական կամ չղարշի վրայ ասեղնանկարուած մոդիֆ կերպասներով։ Մետաքսեայ չղարշն ալ շատ կը գործածուի։ Անոնցմով կը ծածկեն նոյն իսկ մետաքսեայ հովանոցներ, երբեմն եղերքներն ի վար զարդարելով և երբեմն ընտրին և գորշ գոյներով ասեղնանկարելով։ Ասեղնագործութեան այս տեսակը շատ աւելի վայելուչ է իր պարզութեանը մէջ, քան վառ երանգները։ Փետուրները միշտ գործածուած են և շատ կը դրուին գլխարկներու վրայ։

Այս եղանակին մէջ, տիրող չրջազգեստը բառին բուն նշանակութեամբ կարճը չէ, այլ կարճցուածը։ Մինչեւ կոչիկին երեսը հասնող չրջազգեստը զօսական պտոյտներու արդուզարդին մաս կը կազմէ։ Ընթացիկ գործածութիւն չունի այն կիներուն համար, որոնք ամէն օր դուրս ելնելու, պարզ պտոյտներ կատարելու և գիւղի մտերմական այցելութիւններ տալու համար անկէ նախապատիւ կը սեպեն մինչեւ կոչիկին կէսը ծածկող չրջազգեստը։ Պոլէրոյով կամ փոքր ուղիղ բաճկոնով, —անցուած նրբաձուէշ, մուսլինէ կամ մորթէ չալիկի մը վրայ— արդուզարդը խիստ պչրալի, վայելուչ և գործնական է։

Մորթէ չալիկ մը...։ Ընթերցուհիներէս ոմանք պիտի կարծեն հիմակ թէ գրչին անփոյթ մէկ վրէպն է ասիկա։ Ամենեւին, աղուոր ընթերցուհիներ։ Քօսքը ատուգիս կը դառնայ խիստ կակուղ մորթէ պլուզի մը վրայ, նրբին և թեթեւ՝... երջանիկ տարփուհիի մը մտածումներուն պէս։ Ձերմակ, կանանչ կամ գորշ, ամենքն ալ սիրուն են, և աւելի ապահով՝ ցուրտի և խոնաւութեան օրերուն համար։

Մաքրելը դիւրին է։ Թէեւ քիչ մը սուղ, բայց առանց այլ և այլի կարելի է ծախսել երբ մարդ կ'ուզէ սիրուն և շնորհալի ըլլալ։

ՌՈՏՈՍԹՈՅԻ

Մեր բաժանորդներուն

Ռոտոսթոյի մեր գործակալներն են Տէրաք Կարապետ Թաթոսեան և Պօղոս Մալաքեան, որոնց կրնան դիմել Մանզումէի բաժանորդ դուրլ փափաքողները։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՐԹՈՆԸ 36

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՓԱՐԱՅՈՎ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԱ.

ՃԷՆԷՐԱԼ ԼԱՎԱՌԷՏ,
ՆԱԽԱԳԱՀ ՔՕՍԹԱՐԻՔԱՅԻ

Աւկուսթինի այս թելադրութեան համեմատ անմրջապէս ճամբայ ելան ու երկու ժամ ետքը հասան Քարնակօ քաղաքը։ Երկրաշարժին ցնցումները հոս ալ զգացուած էին. թէեւ ո և է արկած կամ վնանգ չէր պատճառած երկրաշարժը, սակայն բնակիչները խիստ վախցած էին։

Լավառէտ ժողովրդեան այս չփոթումէն օգտուելու արդար դիտումով՝ առանց իր ինքնութիւնը ճանչցնելու՝ իր և ընկերներուն ամբողջ գոյքերն ու կենդանիները չոգեկառք դրաւ, ուր իրենք ևս տեղաւորուեցան։ Քիչ ետքը չոգենաւը մեկնած էր Քառնակօէն և սրընթաց կը վազէր։ Երբ Թօրրիալպահրա հրաբուխային լեռան մօտեցան, Միս Օռէթ սարսափահար քաչուեցաւ վակօնին մէկ անկիւնը, ուր դեմ դէմ կտրած՝ յուզումէն կը դողդղար։ երբ չոգեկառքը կայարան հասաւ, Միս Օռէթ մատանիէ ըրաւ մէկը որ հոն խռնուած բազմութեան մէջ կը կենար։ Խեղճ աղջիկը խռպոտ ձայնով,

—Ա՛հ, Տօն Ժօզէն, գոչեց, կը տեսնա՞ք։

—Սրիկան հոս ալ եկած է, գոչեց Լավառէտ, վակօնէն դուրս ցատկելու փորձ մը ընելով։

Օրիորդը անմիջական կերպով արգիլեց Լավառէտի վակօնէն դուրս ելլալը, ու հոգածու շեշտով մը,

—Դիտենք որ Տօն Ժօզէէն ոչ կը վախնաք, ոչ ալ պիտի վախնաք, ըսաւ, և սակայն այս վատին հոս դեգերիլը անպատճառ վրէժխնդրական նպատակ մը ունի. երբ ձեզ տեսնայ ու աղմուկ յարուցանէ, այն ատեն գուցէ հարկադրուինք կրկին մինչեւ Քօսթարիքայի մայրաքաղաքը Սան Ժօզէ վերադառնալ, հետեւաբար գործնականութիւնը կը պահանջէ որ առանց մարդուկին երեւնալու չարունակենք մեր ճամբան։

Լավառէտ արդարացի գանելով օրիորդին այս թելադրութիւնը՝ վակօնին մէջ պահուըտեցաւ ու առանց նշանակելի դէպքի, անցան կայարանէն։

Երիտասարդը սակայն հետաքրքրուելէ զերծ մնալու համար որոշեց հրաժարիլ չոգեկառքէն և ուրիշ միջոցով ճամբորդել. և որովհետեւ լիակատար դադարի չունէր այն տեղերուն վրայ, խորհուրդ հարցուց իրենց ընկերացող Աւկուսթինի. այս վերջինը պատասխանելով,

—Շոգեկառքը երբ Քալօպօզօ հասնի, ըսաւ, հոն կրնաք իջնալ ու քանի որ տեղացիներուն տեսնուիլ չէք ուզեր, ջորիներով կ'ուղեւորիք դէպի Թալամաքաս որ անապատի նման անշէն քաղաք մըն է։

Աւկուսթինի հրահանգներուն համաձայն ուղեւորները ճամբան չոգեկառքէն իջան ու ջորիներու վրայ նստելով լեռներուն մէջէն սկսան առաջանալ դէպի արեւելեան հարաւ։ Եւ սակայն Քալօպօզօի կայարանին առջեւ երբ ասոնք չոգեկառքէն կ'իջնային չը կրցան տեսնել Տօն Ժօզէն որ նոյն չոգեկառքին մէջ կը գտնուէր։ Սպանիացին առաջին կայարանէն իսկ տեսած էր Լավառէտն ու ընկերները զորս հետապնդելու դիտումով նստած էր նոյն կառախումբին մէջ։

Ճամբորդները երբ լեռներուն մէջ մտան, Տօն Ժօզէ բնաւ իրարանցումցոյց չտուաւ, ինք մանրամասնօրէն գիտէր արդէն տեղւոյն աշխարհագրական դիրքը ու կրնար հասկնալ թէ ո՞ւր պիտի ուղղուէին իր որսերը։

Տօն Ժօզէի նպատակը Լավառէտը բռնելով Քօսթարիքայի Սան Ժօզէ մայրաքաղաքը տանիլ աւելի, անկէ վրէժ լուծել էր։

Բայց ինչպէս կրկին հոն եկած էր խաբեայ Սպանիացին։

Ինչպէս կը յիշեն ընթերցողները, Լավառէտ Քրօզի դղեակին մէջ այս Տօն Ժօզէն ու Պօլօսին ձերբակալելէ ետք, զանոնք բնիկներու յանձնած էր։ Այս վեց ջիններն ալ երկու կալանաւորները ամերիկեան փոքր չոգենաւ մը նստեցուցած ու հեռացուցած էին Քօսթարիքայէն, առանց անկէ անդին պատահելիքները հաշիւ առնելու։ Տօն Ժօզէ ու Պօլօսի այս միամիտ Քօսթարիքացիները խաբելու չափ հնարամտութիւն ունէին, ուստի անձայն անձուն չոգենաւ նստելէ ետք Սան Ժուան տը Նիքարակա քաղաքը ցամաք ելած էին բացարձակ ճարպիկութեամբ։

Տօն Ժօզէ Պօլօսին Քիւօն զրկած էր որ իր կեդրոնական դիրքին չնորհիւ յարաբերութեան մէջ էր Ամերիկայի ամէն մասերուն հետ. վաչխառուն հոն պիտի սպասէր այս խաբեային, որ ինքն ալ գրպանը խոշոր գումար մը լեցուցած՝ Քօսթարիքայի հիւսիսային կողմերը եկած ու հոն յարաբերութիւն հաստատած էր Կուաթօզօի ցեղապետին հետ։ Կուաթօզօն Քօսթարիքայի ու Նիքարակայի մէջտեղ կը գտնուէր։

Լավառէտ ու ընկերները իրենց ցամաքային ճամբորդութեան առջի չորս օրերուն մէջ յիշատակելի դէպք մը չունեցան, մինակ Ռիօի գետախումբը անցնելու համար քիչ մը դժուարութեան պիտի ենթարկուէին, ուրկէ ալ դիւրաւ անցան բնիկներուն օգնութեան ու անոնց պատրաստած լաստերուն չնորհիւ։

Ցուլիսի քսաներեքին Մօնթ Նէգրօս լեռնաշղթային առաջին գագաթները ժամանեցին։ Լավառէտ կարելի եղածին չափ պահուռիկ կ'ուզէր Քօսթարիքայի պաշտօնատարներէն, ուստի Ռիօ տը Ռատօ գետին ձախակողմի Եիրի և Քուապրա քաղաքները չանդիպելով, գիշերանց ընկերներովը ուղղուեցաւ լեռնային պանդոկ մը, որ հարիւր տարի առաջ կառուցուած էր և հիմա անմարդաբնակ ըլլալ կ'ենթադրուէր։

Դիշերը հոս անցուց Լավառէտ իր ուղեկիցներով։ Առտուն արշալոյսին ջորիները սկսան դառնապէս խրխնջալ երկիւղի բացայայտ նշաններով։ Բնիկ Քօսթարիքացի Աւկուսդին կենդանիներուն այս նախազգացումէն վտանգի մը գոյութիւնը հետեւցուց և չրջակայքը զննելով,

—Խիստ հեռուները այն ճամբուն վրայ ուրկէ երէկ անցանք, կարաւան մը կը տեսնեմ ըսաւ, որ երեսունէ աւելի գրաստ կը պարունակէ։

Լավառէտ մտահոգ շեշտով մը,

—Չըլլայ որ զինուոր ըլլան, ըսաւ։

—Ո՛չ, այնպէս կը կարծեմ որ բընիկներ են։

—Ուրեմն վտանգ չկայ, այնպէս չէ։

—Նթէ եկողները դուարաբոյներ և կամ ընտանիքով տեղափոխուող վաչկատուններ են, վտանգաւոր չեն սեպուիր. Թալամանկա կոչուած այս տեղացիները աւելի ձկնորս են, քան թէ ցամաքային որսորդ. արդ ասոնց զինուած կերպով գալը տարօրինակ կը թուի քիչ մը, բաւ Աւկուսթին։

(Շարունակելի)

Ինչ զոհողութիւններ չըներ կին մը ակնարկ մը քաշելու և սիրուն խօսք մը խլելու համար։

Տիկին ար Սաղ հագար իրաւունք ունի։ Կին մը որ չի գիտեր հագուել, կին չէ։ Եւ աշխարհի ամէնէն գեղեցիկ կինը եթէ շնորհալի չէ, կը կորսնցնէ իր հրապոյրն երեք քառորդը և հնութեամբ իր ազդեցութիւնը։

ԹԷՈՖՈՍԻԱ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԹԱՒԱԴԻՏԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

ԲԱՄԲԱԿԻ ՃԱՐՏԱՐԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ԳՈՐԾԱՒՈՐՆԵՐԸ

Լոնտոնի մէջ Յուլիս 31ին տեղի ունեցաւ բամբակի ճարտարարուեստի միջազգային մասնախումբին արտասովոր մէկ նիստը միջոցներ գտնելու համար թէ ինչ կերպով պէտք է կռուիլ ամերիկեան բամբակի մանարանատէրերուն չահադիտութեան դէմ։ Հաւաքումին մէջ ներկայացուցիչ ունէին բոլոր ա՛յն երկիրները, որոնց պատուիրակները անդամ են Ընկերութեան, — Անգլիա, Պէլճիա, Գերմանիա, Ֆրանսա, Աւստրիա, Մաճառստան, Իտալիա, Բրազիլկալ և Սպանիա։ Ժողովին մէջ որոշուեցաւ երեք ամիս ամերիկեան բամբակ չապսպրել կամ չգնել։ Եւրոպայի և Ամերիկայի բոլոր բամբակի մանարաններուն չրջաբերական մը պիտի ղրկուի, խնդրելով որ ամերիկեան բամբակի գնումէն ետ կենան մինչեւ Հոկտ. վերջ։ Ասով բամբակի գնոյն վրայ ազդեցութիւն մը պիտի բանեցուցուի, և բամբակի ամերիկեան չահադիտութիւնը պիտի պարտաւորուի ետ կենալ իր վնասակար գործողութիւններէն, և այսպէս գներու չափաւորութիւն մը առաջ բերել։ Այս որոշումը ա՛յն պատճառաւ տրուեցաւ՝ որովհետեւ Եւրոպայի մանարանատէրերը երեք ամսուան բաւական խամ բամբակ ունին արդէն, և այսքան ժամանակամիջոցի մը համար կրնան պէտք չունենալ բամբակ գնելու։ Կ'ուզուի ասով պարզիլ որ բամբակի յառաջիկայ եղանակը չբացուի հրապարակին վրայ հիմակ տիրող բարձր գիներով։

Լոնտոնեան միջազգային ընկերակցութեան այս որոշումը գուշակուրութիւն մըն է միացեալ Նահանգաց չահադիտութեան ծայրայեղութեան դէմ, որ անխղճօրէն յառաջիկայ հունձքին վրայ կեղծ ու պատիր տեղեկագրութիւններով և գիներու չղազրելու եւլուէյներով կը փափաքի իր նպատակին հասնիլ։ Ահա այս ծայրայեղութեանց դէմ է որ սպառողները միջոցներ ձեռք կ'առնեն, քանի որ ամերիկացի չահադէտներ ճարտարարուեստի համար ամենակարեւոր նիւթի մը գիները ուզածնուն պէս կը բարձրացնեն կամ կ'իջեցնեն։ Բայց խնդիրը ա՛յն է միայն թէ պիտի յաջողի՞ն։ Աշխարհի մէջ գտնուած բամբակի բոլոր մանարանները ընդ ամէնը 110 միլիոն իլիկ ունին։ Ասոր կէսը, այսինքն 55 միլիոնը, անգլիական գործարաններուն մէջ հաստատուած են։ Հիւսիսային Ամերիկա ունի 25½ միլիոն իլիկ, Աւստրիա-Մաճառստան գրեթէ 3½ միլիոն։ Բոլոր այս բամբակի գործարաններուն մէջ տարին 12 միլիոն հակ բամբակ կը մանուի, որուն առիւծի բաժինը, այսինքն 10½ միլիոն հակը, Միացեալ Նահանգաց մէջ առաջ եկած բամբակով կը պատրաստուի։ Մնացեալ 2½ միլիոն հակին բամբակը կուգայ Հնդկաստանէն, Եգիպտոսէն և ուրիշ երկիրներէ, որոնց մէջ բամբակի մշակութիւնը նոր սկսած է։ Անցեալ տարի Միացեալ Նահանգները ունէին 14 միլիոն հակի չափ բամբակ հունձք մը, որով յանկարծ գիները իջան։ Այսօր նոր հունձքը 10½ միլիոն հակի համապատասխան ցոյց կը տրուի, բայց ամերիկեան չահադէտներուն այս ներկայացուցած հաշիւը կասկածելի է, որովհետեւ, ինչպէս գրեցինք, նոյն իսկ կառավարական տեղեկագիրներուն մէջ մեծ խառնեցին, և ասոր յանգնողները պիտի պատժուին։ Մինչ այս մինչ այն, գիները բարձր են մինչ, և նաեւ առաւելագոյն գիներէն գրեթէ հարիւրերութիւնը չատ քիչ է։ Ի մտոյ պիտի հակցուի թէ արդի գիները ո՛րքան կը համապատասխանեն իրական արտադրութեան և գնահատումին։ Բամբակի մանարատէրերը ա՛յն կարծիքն են թէ գիները արուեստական կերպով բարձր կը պահուին, և թէ նումէ հրաժարումը պիտի խորակէ չահադէտներուն խախուտ չէնքը։ Սակայն թէ անկեղծ թէ աշխարհի յայտնի ու անյայտի բամբակին մթերքը խոսող տարիէն 2½ միլիոն հակ աւելի է։ Եթէ նոյն իսկ բամբակի հունձքին այս առաւելագոյն ակնկալութիւնը պատահանք մը ըլլայ, ինչ որ հիմա բնաւ չի սատատուիր, դարձեալ 1906ին բամբակի մեծ պակասութիւն մը պիտի չըլլայ։ Ամէն օր Նիւ Եորք, Նիւ Օրլեան ուրիշ ամերիկեան նաւահանգիստներ ժամանումները 10էն 15 հազար հակ է, անցեալ տարուան այս ժամանակամիջոցէն աւելի չատ։ Հետեւաբար բամբակի պակասութիւնէն առ այժմ խօսելու պատճառ չկայ։ Սեպտ. 1ին հաճառումները կ'սկսին նոր հունձքին համար և ամբողջ տարւոյն սպառումին մեծագոյն մասը այդ միջոցին կը հասցուի, այսինքն 3 միլիոն հակի բամբակը։ Եթէ այդ ժամանակամիջոցին (Սեպտ. 1) ապրանքի խնդրանքին համար իրարանցում չըլլայ, գիները ինքնին չափաւորութեան պիտի առաջնորդուին անմիջապէս։

Խնդիրը այն է թէ Լոնտոնի Միջազգային ընկերակցութեան միաձայնութեամբ տուած որոշումը պիտի գործադրուի՞ թէ ոչ։ Տարակոյս չկայ որ անգլիական մանարանները յօժարակամ այս որոշման յանգեցան և ընդունեցին զայն առանց բացառութեան։ Անգլիական մանարանները բացառիկ կացութեան մը մէջ են։ Իրենց գործատուները յօժար են բարձր աւարչէք և աշխատութեան պայմաններու փոփոխութիւն սպասել։ Գործարանատէրերը բնաւ ի վիճակի չեն այս պահանջումները դոնցնել, և նախամեծար կը համարին իրենց գործարանները գոցել։ Ամերիկեան բամբակի գնումին դէմ տրուած որոշումը հետեւաբար գործարանատէրերուն հաշուոյն կը յարմարի, որովհետեւ գործաւորներու խնդրանքները մերժելու իրենց քաղաքականութեան մէջ կը զօրանան, և աշխատութեան դադարը ինքնին անխուսափելի կ'ըլլայ։ Գործարանատէրերը ակէց գտա կրնան իրենց պայմանագրութիւնը լուծել յանձնառութեանց մասին, միջազգային ընկերակցութեան որոշումը մէջ բերելով։ Տակաւին յայտնի չէ թէ Անգլիայէն դուրս ուրիշ երկիրներ ալ պիտի հետեւին ամերիկեան բամբակ չգնելու որոշման նոյն եռանդով։ Ամերիկացիք մանակցած չէին նոյն ժողովին, և հետեւաբար դժուար է գուշակել թէ ամերիկեան հրապարակին վրայ ի՛նչ ազդեցութիւն պիտի ունի այս որոշումը։ Գերմանիոյ մէջ, ուր մանարանները բաւական մանած ունին, որոշումը հաւանական է որ պիտի գործադրուի, իսկ ուրիշներ իրենց յանձնառութիւնները կատարելու համար պիտի աշխատին բամբակ գտնել։ Աւստրիոյ-Մաճառիստանի մէջ բաւական խամ նիւթ կայ քանի մը գործարաններու մէջ, բայց միւսները հազիւ հազ քիչ մը բան ունին ձեռքերնին։ Հետեւաբար հաւանական չէ որ որոշումը միաձայնութեամբ գործադրուի և բոլոր օտար գործարանատէրերը իրենց մանարանները գոցեն Լոնտոնի որոշումը յարգելու համար, թէեւ ոմանք պիտի գործադրեն զայն, մանաւանդ որ մանածին արդի գինը վարձարող չէ խամ բամբակին գինը բարձր ըլլալուն համար։

Համառօտելով մեր տեսութիւնը, խիստ հաւանական կը թուի որ մանարաններէն մեծ մաս մը պիտի գործադրէ Լոնտոնի որոշումը և ամերիկեան բամբակ պիտի չգնէ։ Բայց, մինչեւ երեք ամիս ամբողջ այս որոշումը գործադրուած տեսնելու պարագան անապահով է և նախկին փորձերը ցոյց կուտան թէ եռանդը պիտի պակսի երբ ժամանակ անցնի, և գնումը պիտի չարունակուի գարձեալ։ Բայց եթէ գնողներէն մեծ մաս մը բաւական երկար ժամանակ, մանաւանդ մինչեւ Սեպտ. 1ի օրը, հրապարակէն քաշուի, մեծ ազդեցութիւն առաջ պիտի գայ խամ բամբակի վաճառորդներուն վրայ, այսինքն բամբակի հրապարակին վրայ։ Սակայն պարագայի մէջ Լոնտոնեան որոշումը Ամերիկացիներուն դէմ ցոյց մըն է, և հարկ է խոստովանիլ նաև թէ այս որոշման խիստ գործադրութիւնը կրնայ հարիւր հազարաւորներուն պարէնին վնասել։ Եթէ մասամբ միայն գործադրուի, պիտի հակցուի գոնէ թէ բամբակի գնոյն արդի բարձրացումին պատճառը չահադիտա՞ն է թէ իրօք նուազ արտադրութեան և մեծ պէտքին բնական արդիւնքն է։

Նոյն Ֆոյլ Բրեսէ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

ՎԻՊԹԷ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

«Նայէ Ֆրայէ Բրեսէ»ի Օգս. 3ի Երեկոյեան տպագրութենեն

Հաշտութեան ռուս պատուիրակ Մ. Վիթթէ Երէկ Նիւ Եորք ժամանեց։ Ցիչեալը առաջին անգամ ըլլալով ճարոնցի պատուիրակներուն հետ Օգս. 7ին (այսօր) պիտի տեսակցի Բորթսմութի մէջ։ Մ. Վիթթէ մամուլին միջոցաւ ըրած յայտարարութիւններով այժմէն կը հարթէ իր պաշտօնին դիտիցը։

Քայզեր-Վիլհելմ չոգենաւով Ատլանտեան ճարտրդած առեն, հոն դտնուող Տէյլի Թելեկրաֆի թղթակիցին հետ տեսակցած և կարդ մը յայտարարութիւններ ըրած է։ Թղթակիցին անթել հեռագրով հաղորդած տեղեկութիւնները ամէն կողմ խորհրդակցութեանց առարկայ եղան և այսօրուան հեռագիրները Մ. Վիթթէի նոր յայտարարութիւնները կը բերեն։

Վիթթէ տեսակցելով Բրիթէրի թղթակցին հետ գրեթէ նոյն յայտարարութիւնները ըրած է։

Ռուս պատուիրակը ըսաւ.—«Եւրոպայի և Ամերիկայի դրեթէ ամէն կողմը խիստ ակար դաղափար ունին ռուս բանակին, ճարտարարուեստին և հարստութեան, ժողովուրդին կարողութեան և դիմադրելու ասպիճանին վրայ։ Նոյն իսկ Ռուսերը իրենք անգամ պատերազմին ի՛նչ արդիւնք տալը որոշելու մասին մէջ կ'ի՛նան։ Մեր ցարդ ենթարկուած ճախողութիւնները մեծութիւնը չէ վնասած պատերազմին առաջ Ռուսիոյ դրաւած դիրքին։ Ինչպէս որ այս պարտութիւնները Ռուսիան քաղաքական անկարելիոր տարին մը չվերածեցին, այնպէս ալ ճարոնցիք իրենց յաջողութիւններով չկրցան դրաւել Ռուսիոյ համար անարիւս թշնամիի մը դիրքը։ Ճարոնցիք արդի պատերազմին մէջ կարծուածին չափ առաջ չեն գացած, որովհետեւ ցարդ իրենց գրաւած տեղին չափ երկիր ալ գրաւելու պէտք ունին ռուսական հողը արշաւելու և այսպէս իրենց ուզած պայմանները առաջ քշել կարենալու համար։ Ռուսիոյ արդի կացութեան համար պատերազմը չարունակելը կամ չչարունակելը հաւասար կարեւորութիւն ունին։ Սակայն եա պիտի աշխատիմ հաշտութեան և իբր ռուս մը որ արիւնհեղութեան դադրելուն համար բոլոր աշխարհի բաղձանքը գիտէ, պիտի աշխատիմ թշնամութեանց դադրելուն։ Բայց այս նպատակին հասնելու համար պէտք է որ ճարոնցիք ալ նոյն զգացումներով տոգորուած ըլլան։ Ճարոնցիք պէտք է գիտնան որ եթէ Ռուսիա պատերազմին կը խորչի, միւս կողմէ ալ վճռական ստիպողութիւն մը չունի հաշտութիւն ինքելու։ Ռուսիա բնաւ չպիտի ընդունի այն հաշտութիւնը որ նոյն իսկ պզտիկ մը կը վիրաւորէ իր արժանապատուութիւնը»։

Եթէ Վիթթէի այս խօսքերուն նայինք պարտութիւնները Ռուսիոյ չեն աղդած եղեր և թշնամութիւններէն առաջ ինչ ոյժ որ ունէր կը պահէ զայն։

Ինչ որ դիտելի է սա է թէ՝ երբ ռուս պատուիրակը իր առաջին տեսակցութեան մէջ յայտարարած էր թէ իր պաշտօնն է պարզապէս հակնալ ճարոնի պայմանները, այս երկրորդ յայտարարութեան մէջ կ'ըսէ թէ Ռուսիա կը փափաքի հաշտութեան և ինք անկեղծօրէն պիտի աշխատի այդ բանին։

Մ. Վիթթէ իր տեսակէտները մամուլներուն բացատրած է Ամերիկացի լրագրողներուն։ Շոգենաւէն եղնելէն ետք ռուս պատուիրակութեան անդամներէն միջազգային օրէնգիտութեան Բրոֆէսոր Մարթէնսի միջոցաւ հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ ամերիկեան մամուլին ներկայացուցիչներուն.— «Ամերիկեան մամուլին կողմէ ինձ անդէպ ցոյց տրուած լաւագոյն ընթացքին համար սրտագին շնորհակալութիւններս կը յայտնեմ։ Ամերիկեան մամուլին մեծ կարեւորութիւնը և անոր՝ ճարտարութեամբ կառավարուիլը տեսնելով այդ զգացումներս ա՛ւելի կ'ամրապնդուին։ Ձեր Մամուլին քաղաքակրթիչ և բարձր նպատակը կը գովեմ։ Այդ բարձր նպատակներէն մէկն ալ մարդկային ցեղերու մէջ անդորրութիւն և բարեկամութիւն տիրելուն բաղձանքն է։ Ամերիկեան ազգին խաղաղասիրական ջանքերուն արդիւնքը չէ՞ որ այսօր իբր խաղաղութեան պատուիրակ կը գտնուիմ ամերիկեան հողին վրայ։ Մր. Ռուզվէլթ ամերիկեան ձեղին այս բաղձանքին հպատակելով՝ հաշտութեան համար բարեկամական միջամտութիւնս մէջ գտնուեցաւ։ Իմ կառավարութիւնս ալ հաշտութեան համար գիս հոս ղրկեց։ Աւելորդ կը համարիմ յայտնել թէ միակ փափաքս է միայն խաղաղութիւն մը ձեռք բերել այն երկու քաջարի ազգերուն մէջ՝ որոնք զիրար ճանչցան պատերազմի դաշտին վրայ։ Բայց սա պարագան ուշադրաւ է որ հաշտութեան պայմանները պէտք է նախ քննել որոշել և յետոյ ձեռնարկել բանացութեանց։ Ամէնուդ ալ ծանօթ է թէ այս տեսակ ժողովներու մէջ կանոն է որ նախ և առաջ պատուիրակներուն բանակցութեանց գեղեցը կ'որոշեն և յետոյ կը ձեռնարկուի բուն իսկ բանակցութեան։ Դալով թէ ինչո՞ւ Ռուս կառավարութիւնը դիւանագիտական այս հին կանոնին հակառակ գործելով պատուիրակ ուղարկեց, ան ալ ուղղակի արդիւնքն է իմ կառավարութեանս՝ Ամերիկայի հանդէպ տուած բարեկամական զգացումներուն»։

Այս խօսքերէն կը հետեւցուի թէ դիւանագիտական կանոններու հակառակ նախնական պատրաստութիւններ չեն կատարուած և Ռուսիա չգիտեր ճարոնի պայմանները։ Վիթթէ այնպէս կը հաւատցնէ թէ ընդունուած կանոնին հակառակ դէպ ի հաշտութեան այս քայլը Ռուսիոյ բարեկամական զգացումներուն պէտք է վերագրել։ Կ'երեւի թէ այս կրնակի յայտարարութիւնները թէ՝ Ռուսիա կարող է չարունակել պայքարը, ստիպուած չէ գլուխ ծռելու, ևն. իրենց թաքուն նպատակ ունին կակուղցնելու ճարոնցի պատուիրակները։

Միւս կողմէ ճարոնցի պատուիրակներն ալ խիստ զգուշաւոր են յայտարարութեանց մէջ, որով Վիթթէ չպիտի կրնայ պայմաններուն տեղեկանալ մինչեւ որ Ժողովին սեղանին գլուխը չանցնի։ Ճարոնցի պատուիրակները հարաչին կարծիքին կը հետեւին և Վիթթէ ալ կ'աշխատի յայտարարութիւններով հանրային կարծիքը Ռուսիոյ տեսակէտներուն հակակցնել։

Ամերիկեան թերթերը յուռեաս հրատարակութիւններ կ'ընեն հաշտութեան մասին։ Պ. Բօմբրայի քարտուղարը Սաթօ թէև յայտարարած էր որ պայմանները նոյն իսկ որոշապէս ծանօթ չեն Մր. Ռուզվէլթի, բայց այժմ Օյսթէրպէյէն Նիւ-Յորք Հերալտի կը հեռագրեն թէ Պ. Բօմբրա պայմանները ծանօթացուց նախագահ Ռուզվէլթի։ Ռուզվէլթ պայմանները խիստ ծանր գտնելով յայտարարեր է թէ Ռուսիոյ կողմէ ընդունելու յոյս չկայ։

* * Բեթերսպուրկէն Թոսիճ Զայթուրկ Գէրլինեան թերթին կը հեռագրեն թէ, ռուս մայրաքաղաքին մէջ կը հաւատան որ Վիթթէի լիազօրութիւն տրուած է ճարոնի հետ համաձայնութիւն մը կնքելու։ Ցիչեալը Թոքիոյի պատերազմին ատենէն իր կառավարութիւնը յորդորեց ճարոնի հետ պայմանագիր մը կնքել, որուն պէտքը կը չեշտուէր։ Վիթթէ եթէ յուսալից չըլլար որ համաձայնութեան մը պիտի գար, չէր սասնձներ պատուիրակի պաշտօնը։ Ռուս չրջանակներու մէջ հաստատուածին նայելով, որպէս զի Ռուսիա պատերազմական տուգանք վճարէ ոչ միայն Սերգեյական տէրութիւն մը այլ Ամերիկա անգամ պիտի կրնայ կարեւոր փոխատուութիւն մը ընել։ Վերջապէս Ռուսիոյ, ճարոնի և Ամերիկայի միջև Ծ. Արեւելքի մասին համաձայնութիւն մը և կարգադրութիւն մը գոյանալու վրայ է։

* * Բեթերսպուրկէ կը հեռագրեն Թայմսի.— Պաշտօնաթերթը այսօր հրատարակեց Զարին մէկ նոր յայտարարութիւնը որ չափազանց խիստ լեզուով մը խմբագրուած է։ Խաղարվօթի ժողովուրդին կողմէ ղրկուած խնդրագիրի մը պատասխանելով, Զարը չնորհակալութիւն և գոհունակութիւն կը յայտնէ այն յայտարարութեան համար թէ մինչեւ որ թշնամին չարաչար պարտուի պատերազմը պէտք է չարունակել և քնաւ չհաւանիլ ռուսական հող թողելու և կամ տուգանք վճարելու պէս պայմաններուն։

* * Ռուսիոյ մէջ պատերազմի կուսակցութիւնը կը զօրանայ և խաղաղութեան յոյսերը կը կորսուին։ Ռիւս յուսահատութիւն կը յայտնէ և կ'ըսէ թէ Զարը Մ. Վիթթէի հաղորդած է այն պայմանները որոնք Ռուսիոյ կողմէն ընդունելի չպիտի ըլլան բնաւ։

* * Սրանցմէ կ'ըսէ թէ հաւանական չէ որ բանակցութեանց ընթացքին վրայ հրատարակութիւն ըլլայ։ Անգլիա բնաւ ազդեցութիւն պիտի չբանեցրնէ ճարոնի վրայ, և մինչեւ որ ճարոն չառաջարկէ, ինք խորհուրդ մը պիտի չտայ անոր։ Դալով Ռուսիոյ, քանի որ Վիթթէ ընդունեց լիազօրի պաշտօնը, ասկա՞նչան մը կը համարուի Ռուսիոյ անկեղծութեան։

* * Նիւ-Եորք կը հեռագրեն թէ Վիլհելմ կայսր միտ համամիտ է հաշտութեան, և սխալ է այն լուրը թէ անիկա Զարին խորհուրդ տուած ըլլայ պատերազմը չարունակել։

* * Երբ լիազօրներ Բորթսմութ հասնին թնդանօթի 19 ողջոյններով պիտի ընդունուին։

* * Պ. Բոմբրայի քարտուղար Մ. Սաթօ, Իվնինկ Բօսրի թղթակցին հետ տեսակցութեան մը մէջ Մ. Վիթթէի յայտարարութեանց մասին խօսելով ըսաւ թէ ցաւ մը չկայ կարծելու որ Մ. Վիթթէ լիազօր իշխանութիւն ունեցած չըլլայ ճարոնի պատուիրակներուն հետ համաձայնելու՝ հաշտութեան պայմաններուն վրայ։ Մ. Սաթօյի ենթադրութեան նայելով, պատերազմին համար ճարոնի ծախքը, օրական երկու միլիոն եէն է, որով մինչեւ հիմա ճարոն 500 միլիոն տոլար ծախսած է։ Պատերազմի տուգանքի մասին Սաթօ չուզեց բան մը յայտնել։ Միանգամայն անգամ մը եւս բացարձակապէս հերքեց այն պարագան թէ անվստահութիւն յայտնած ըլլայ հաշտութեան բանակցութեանց արդիւնքին նկատմամբ։ Մ. Վիթթէ եւ Պառոն Ռոզէն Օյսթէրպէյ ժամանեցին այցելութիւն տալու Մր. Ռուզվէլթի։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՏՈՐՄԻՂՐ ՊԷԼԹԻԿ ԾՈՎԻՆ ՄԷՋ

ԽՆԴՐՈՅՆ ՆՈՐ ԴԱՐՁՈՒԱԾՔԸ

Քայլսրուհէի մէջ հրատարակուող Ջոս Տայչէ Բայխս Բորկսբոմեցց լրագիրը Պէրլինէն ղրկուած հետեւեալ կէս-պաշտօնական ծանուցագիրը կը հրատարակէ.— «Գերման դիւանագիտական չրջանակներուն մէջ անգլիական նաւաբաժինի մը ռազմափոքներու համար Պալթիկ ծով գալը, Ռիվէրի գործակալութեան ծանուցանելէն չատ առաջ գիտէին, այսինքն Մայիս ամիսէն ի վեր։ Այդ ատեն անգլիական կառավարութիւնը ըստ օրինի և խիստ քաղաքավար լեզուով մը դիւանագիտական ճամբով տեղեկացուցած էր գերման կառավարութեան թէ, անգլիական նաւաբաժին մը Պալթիկ պիտի այցելէ։ Երկու տէրութեանց միջև այս ուղեւորութեան առթիւ գաղափարի համաձայնութիւն մը գտնուելով, այդ այցելութիւնը ոեւէ վիրաւորիչ դէպք կարելի չէ նկատել։ Դալով անգլիական տորմիղին գերման եղերքները կատարելիք պտոյտներուն, այդ պարագային իրենց ցոյց պիտի տրուի այն տեսակ համակրութիւն մը և ընդունելութիւն մը, որուն առարկայ եղաւ գերման տորմիղը երբ այցելեց անգլիական նաւահանգիստները։

Պերլիներ Թակէպլաթ կ'ըսէ.—Անգլիական նաւաբաժնին այցելութեան առթիւ վերի ծանուցագիրին ըսածները գուցէ վարանումով և կասկածով ընդունուին։ Մեզի համար սա ստոյգ է սակայն որ այդ այցելութիւնը յանկարծական որոշում մը չէ Վիլհէլմ կայսեր այս օրերս ունեցած Պիտրկոյի տեսակցութեան, Քօլէնհակի և Սթոքհոլմի այցելութեանց իբր հետեւանք կամ դիւանագիտական փոխարինութիւն մը։ Մինակ զարմանալի է որ, երբ գերման կառավարութիւնը ծանօթ էր այցելութեան, ինչու՞ ցարդ գաղանի պահեց և ոեւէ տեղեկութիւն չհաղորդեց։

Ֆոսիշէ Զայթունկ կ'ըսէ.—Այս այցելութիւնը այլ եւս կը ջրէ այն կարծիքը թէ Անգլիոյ և Գերմանիոյ մէջ յարաբերութիւնները ծայր ասիճան ձգտուած են։ Սակայն վախ կայ դարձեալ որ առաջիկայիս խուճապի պատճառ եղող զրոյցներ ալ հրապարակ ելլեն։ Այս պարագային, եթէ Գերմաններն ու Անգլիացիք երբ ատակ անաստոյգ լուրերու յարգ չընծայեն ու չաղդուին, շատ աւելի խելացի վարուած կ'ըլլան։

Լոքալ Անցպկրը կ'ըսէ.— Այս ուղեղնք որ Պալթիկեան այցելութեան մասին վերը հրատարակուած կէս պաշտօնական ծանուցագիրը խաղաղեցուցիչ ազդեցութիւն մը կը գործէ Լոնտոնի մէջ։ Անոնք որ գերման քաղաքականութեան դէմ անվստահութիւն կը յայտնեն մինչ, պիտի տեսնեն թէ ո՛րքան սխալած են այս խնդիրին մէջ ալ։

Գերման Ծովային Բիւրոն թերթն ալ հետեւեալ պաշտօնական հրատարակութիւնը կ'ընէ.— Գերման մամուլին մէկ մասը Պալթիկեան այցելութիւնը կը նկատէ Անգլիոյ մէկ թշնամական ցոյցը Գերմանիոյ դէմ։ Այս տեսութիւնը ուղիղ չէ։ Ի՛նչպէս որ գերման տորմիղը ռազմափորձի համար կրնայ իր մարտանաւերը Հիսպանիոյ ծով ղրկել, այնպէս ալ Անգլիա կրնայ իր տորմիղը ղրկել Պալթիկեան Ջուրերը։ Այսու հանդերձ, անգլիական տորմիղին առաքման նպատակը ռազմափորձէն բան չի կրնար ըլլալ։ Մնաց որ այս այցելութիւնը օգտակարութենէ ուրիշ բան չունի. քանի որ երբ անգլիական տորմիղը գերման նաւահանգիստները մտնէ, մոռնէ տեսնելով պիտի հասկնանք թէ գերման և անգլիական ծովային զօրութեանց միջև, մարտանաւերուն մեծութեան, կազմակերպութեան և սպառազինման տեսակէտով ի՛նչ տարբերութիւն կայ և գերմանական ի՛նչ թերի կողմեր ունի, քանի որ Անգլիոյ ամէնէն կատարեալագործեալ տորմիղն է որ պիտի այցելէ Պալթիկ։

Գերլինեան կարեւոր թերթ մըն ալ հետեւեալ յայտարարութիւնը կ'ընէ.— Գերման ծովային պաշտօնաթերթը,— զոր Անգլիոյ ծովային նախարարութիւնը կը կարդայ, — իր Մայիս 31ի թիւին մէջ ծանուցած էր թէ գերմանական տորմիղը Սեպտեմբերի սկիզբը ռազմափորձեր պիտի կատարէ Պալթիկի մէջ։ Բրիտանական ծովային նախարարութիւնը չատ լաւ գիտէ թէ այս մեծ ռազմափորձերուն առնն կատարուած չարժումները կը տարածուին ամբողջ Պալթիկի վրայ։ Դարձեալ չատ աղէկ գիտէ թէ ասանկ ռազմափորձերուն առնն գերման ծովեզերքներու պաշտպանութեան վայրերը պատերազմական վիճակի մէջ կը դրուին։ Անգլիոյ ծովային վարչութիւնը անպատճառ պէտք է գիտակ ըլլայ թէ գերման մարտանաւերը անթեղ հեռագրեր ունին իրարու հետ հաղորդակցութեան համար։ Ահա՛ ճիշդ այս միջոցին է որ Մանչի տորմիղը կ'ուզէ այցելել Պալթիկ, որով կամ ուղղակի կամ անուղղակի պիտի խանգարէ մեր գործողութիւնները։ Ակէց գտա, դիտելով ռազմափորձերը ձեռք ձգած կ'ըլլայ չատ մը էական տեղեկութիւններ գերման տորմիղին վրայ, մանաւանդ նշաններու փոխանակութեան, թորիլիներու գիշերային յարձակման և այլ պարագաներու մասին։ Չի կրնար ըսուիլ թէ գերման մարտանաւերը ուրիշ տեղ մը կատարեն իրենց փորձերը, քանի որ չատ մը պատրաստութիւններ տեսնուած են։ Ամէն պարագայի մէջ խիստ մտահոգութեամբ և ուշադրութեամբ պիտի դիտուի անգլիական տորմիղին Պէլթի նեղուցէն անցնիլը։

* * Անգլիական թերթերուն գալով անոնք ուրախութիւն կը յայտնեն որ Պալթիկեան այցելութեան առթիւ Գերմանիոյ մէջ սկսած մտահոգութիւնը և չփոթութիւնը կը հանդարտի։ Գերման կառավարական չրջանակներու, մանաւանդ արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէջ պաղարիւնով կը դիտուին ամէն բան։ Թայմզ կ'ըսէ թէ գերմաններուն ընդդէմ մտահոգութիւնը տակաւ կ'ամրցուի, սա պարագային առնչեւ թէ ամիսներ առաջ արդէն որոշուած էր այս այցելութիւնը։ Այսպէս, Պէրլինի Սակարանին մէջ գիները բարձրացան։ Գերման թերթերն ալ լեզուին փոխեցին և սկսան գովել անգլիացի նաւային սպաներուն ճարտարութիւնը և կարողութիւնը և կը յայտնեն թէ երբ անգլիական տորմիղը հասնի, գերման մարտանաւերն ալ ռազմափորձեր պիտի կատարեն նոյն ջուրերուն մէջ։ Բայց դեռ կատարելապէս հանդարտած չեն Գերմանիոյ մէջ։ Կարգ մը թերթեր, մասնաւորաբար Պերլինի Նեօյէսթ Նախրիխթէն, մեծ կասկած կը յայտնեն բրիտանական դիւանագիտութեան մասին և կ'ըսեն թէ «ամէն պարագայի մէջ գերման կառավարութիւնը զգուշաւոր ընթացքի մը պէտք է հետեւի։ Անգլիական տորմիղի մը Պալթիկ այցելութեան առթիւ ծագած միջադէպը իրա՛ւ է թէ մեծ կարեւորութիւն մը չունենար. սակայն կարգ մը դասեր կուտայ զորս կարելի չէ դիւրաւ մոռնալ։ Ամէն պարագայի մէջ Գերմանը այս դէպքը չպիտի կրնան մոռնալ։»

Պերլին.— Զրոյց կայ որ Վիլհելմ կայսր մտադիր է այցելելու անգլիական նաւաբաժինին հրամատարին, երբ նաւաբաժինը հանի Պալթիկ։ Կայսրը այս կերպով կ'ուզէ առաջքը առնել այն կարծիքին թէ Պալթիկեան այս այցելութիւնը Գերմանիոյ դէմ ոչ-բարեկամական մեծ ցոյց մըն է։

ՄԱՐՕՔԻ ԽՆԴԻՐԸ. — Թաճ նոր խմբագրականի մը մէջ կը ծանուցանէ թէ գերման կառավարութիւնը վերջապէս հասկցաւ որ Ֆասի գերման դեսպան Թաթէնպախ կոմսին արարքները ֆրանքֆուրտերման վերջին համաձայնութիւն մը կնքելու։ Ցիչեալը Թրանսվալի պատերազմին ատենէն իր կառավարութիւնը յորդորեց ճարոնի հետ պայմանագիր մը կնքել, որուն պէտքը կը չեշտուէր։ Վիթթէ եթէ յուսալից չըլլար որ համաձայնութեան մը պիտի գար, չէր սասնձներ պատուիրակի պաշտօնը։ Ռուս չրջանակներու մէջ հաստատուածին նայելով, որպէս զի Ռուսիա պատերազմական տուգանք վճարէ ոչ միայն Սերգեյական տէրութիւն մը այլ Ամերիկա անգամ պիտի կրնայ կարեւոր փոխատուութիւն մը ընել։ Վերջապէս Ռուսիոյ, ճարոնի և Ամերիկայի միջև Ծ. Արեւելքի մասին համաձայնութիւն մը և կարգադրութիւն մը գոյանալու վրայ է։

* * Բեթերսպուրկէ կը հեռագրեն Թայմզի.— Պաշտօնաթերթը այսօր հրատարակեց Զարին մէկ նոր յայտարարութիւնը որ չափազանց խիստ լեզուով մը խմբագրուած է։ Խաղարվօթի ժողովուրդին կողմէ ղրկուած խնդրագիրի մը պատասխանելով, Զարը չնորհակալութիւն և գոհունակութիւն կը յայտնէ այն յայտարարութեան համար թէ մինչեւ որ թշնամին չարաչար պարտուի պատերազմը պէտք է չարունակել և քնաւ չհաւանիլ ռուսական հող թողելու և կամ տուգանք վճարելու պէս պայմաններուն։

* * Ռուսիոյ մէջ պատերազմի կուսակցութիւնը կը զօրանայ և խաղաղութեան յոյսերը կը կորսուին։ Ռիւս յուսահատութիւն կը յայտնէ և կ'ըսէ թէ Զարը Մ. Վիթթէի հաղորդած է այն պայմանները որոնք Ռուսիոյ կողմէն ընդունելի չպիտի ըլլան բնաւ։

* * Սրանցմէ կ'ըսէ թէ հաւանական չէ որ բանակցութեանց ընթացքին վրայ հրատարակութիւն ըլլայ։ Անգլիա բնաւ ազդեցութիւն պիտի չբանեցրնէ ճարոնի վրայ, և մինչեւ որ ճարոն չառաջարկէ, ինք խորհուրդ մը պիտի չտայ անոր։ Դալով Ռուսիոյ, քանի որ Վիթթէ ընդունեց լիազօրի պաշտօնը, ասկա՞նչան մը կը համարուի Ռուսիոյ անկեղծութեան։

* * Նիւ-Եորք կը հեռագրեն թէ Վիլհելմ կայսր միտ համամիտ է հաշտութեան, և սխալ է այն լուրը թէ անիկա Զարին խորհուրդ տուած ըլլայ պատերազմը չարունակել։

* * Երբ լիազօրներ Բորթսմութ հասնին թնդանօթի 19 ողջոյններով պիտի ընդունուին։

* * Պ. Բոմբրայի քարտուղար Մ. Սաթօ, Իվնինկ Բօսրի թղթակցին հետ տեսակցութեան մը մէջ Մ. Վիթթէի յայտարարութեանց մասին խօսելով ըսաւ թէ ցաւ մը չկայ կարծելու որ Մ. Վիթթէ լիազօր իշխանութիւն ունեցած չըլլայ ճարոնի պատուիրակներուն հետ համաձայնելու՝ հաշտութեան պայմաններուն վրայ։ Մ. Սաթօյի ենթադրութեան նայելով, պատերազմին համար ճարոնի ծախքը, օրական երկու միլիոն եէն է, որով մինչեւ հիմա ճարոն 500 միլիոն տոլար ծախսած է։ Պատերազմի տուգանքի մասին Սաթօ չուզեց բան մը յայտնել։ Միանգամայն անգամ մը եւս բացարձակապէս հերքեց այն պարագան թէ անվստահութիւն յայտնած ըլլայ հաշտութեան բանակցութեանց արդիւնքին նկատմամբ։ Մ. Վիթթէ եւ Պառոն Ռոզէն Օյսթէրպէյ ժամանեցին այցելութիւն տալու Մ

ցարձակապէս ստոյգ ալբիւրէ քաղած լուրերուն համաձայն, ռուս պատուիրակութիւնն պետ Մ. Վիթթէ Մր. Բուզվէլթի հետ ունեցած տեսակցութեան պահուն յայտնած է թէ Ճարոն շատ պատմութիւններ կը պահանջէ, որոնց չպիտի կրնայ հաւանիլ ռուս կառավարութիւնը։ Սակայն մինչ կողմէ, դարձեալ նոյն գործակալութիւնը ուրիշ թղթակիցներու լուրին յենլով, կը յայտնէ թէ, ընդհանրապէս Վիթթէ խիստ գոհ մնացեր է Նախագահին տուած այցելութենէն։ Մ. Վիթթէ յայտնած է թէ Մր. Բուզվէլթի մասին խիստ լաւ գաղափար մը կազմած է և զինքը ընդունած է խիստ սիրալիր կերպով։ Ասկէց զատ, այս այցելութենէն ետք, Վիթթէի կարծիքը հաշտութեան մասին աւելի լաւատես է։ Վերջապէս կարելի չէ որոշել թէ այս լուրերէն որն է ճիշդը։

ՆԻՒ ԵՕՐՔ.— Նախագահ Ռուզվէլթ հանդիսաւորապէս ընդունեց Մ. Վիթթէն, որ անոր յանձնեց Զարին ինքնագիր նամակը։ Ռուսիոյ Զարը իր այս նամակով շնորհակալութիւն կը յայտնէ Մր. Ռուզվէլթի միջամտութեան համար, եւ կը մաղթէ որ Ամերիկայի եւ Ռուսիոյ բարեկամական յարաբերութիւնը շարունակուի։

—Կը ծանուցուի թէ Զարը Մր. Բուզվէլթի ղրկած իր ինքնագիր նամակին մէջ քննելով հաշտութեան ժողովին վճռական կէտի մը համանելու պարագան, Ռուսիոյ կողմէ ընդունելի և անընդունելի եղող պայմանները կ'որոշէ։ Այս նամակէն կը հասկցուի թէ Վիթթէ լիազօրութիւն չունի։

—Մ. Վիթթէ ամերիկեան ելմտական հասատութեանց հետ կարեւոր փոխառութեան մը օրինագիծը որոշեց։ Կ'ըսուի թէ այս փոխառութիւնը պիտի յատկացուի պատերազմական տուգանքի վճարման։ Ճարոն 750 միլիոն տոլար տուգանք կը պահանջէ։

ԹՕՔԻՕ.— Սաղալինի ռուս պահակազօրքը, որ կը բաղկանայ 70 սպայէ և 3200 զօրքէ, անձնատուր եղան Ճարոնցիներուն։ Սաղալինի կառավարիչ և հրամատար զօր. Լիպանով ալ անձնատուր եղած ըլլալով, իր սպայակոյտին և հետեւորդներուն հետ Ճարոն փոխադրուեցաւ մասնաւոր չոգենաւով։ Այժմ Սաղալին ամբողջովին Ճարոնի ձեռքն է։

ԼՈՆՏՈՆ (Reuter).— Լոնտոնի Ճարոնական դեսպանատունը հետեւեալ հեռագիրը ստացած է Թոքիոյէ. Օգոստ. 4 թուով.— Սաղալին կղզին գտնուող Ճարոնական զօրքերու հրամատարը կը տեղեկագրէ թէ ամբողջ ռուս պահակ զօրքը, 70 սպայ եւ 3200 զինուոր, կառավարիչ Զօր. Լիպանովի հետ անձնատուր եղան Ճարոնցիներուն։

ՎԼԱՏԻՎՈՍԹՈՔ.— Ճարոնի հեռագրատիպ նեւարժինը կը գտնուի Բարկէվիչ նաւանգիստը։ Նեւարժինը կը բաղկանայ մէկ յանձնաւէ և չորս թորպիլանաւէ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թոքիոյէ եկած լուրերու նայելով Ճարոնական տարմերը հասաւ Վլատիվոսթոքի մօտ Հոփարիչ ծոցը։

—Թոքիոյէն կը հեռագրեն թէ Թուման գեղին հարաւակողմը նոր կատաղի կռիւ մը սկսած է ռուս և Ճարոն զօրքերուն միջեւ։ Ճարոնցիք մէկ կողմէն կը ոտրակոծեն ռուսական դիրքերը և միւս կողմէ սուինաւոր յարձակում կը գործեն։

ԹՕՔԻՕ.— Ռազմաղաչէն կը տեղեկացնեն թէ ռուսական բանակին մէջ քաջալերա և թանչք տարածուած է սասթիկ կերպով։ Բազմաթիւ մեռնողներ կան։

ԼՈՆՏՈՆ.— Բորթսմութի մէջ խիստ մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին ընդունելու համար փրանսական նաւատորմիղը որ երկուշաբթի օր (այսօր) հոն կը ժամանէ։ Անգլիոյ թագաւորը, թագուհին և Կալլէսի իշխանը իր ամուսնով Բորթսմութ հասան։

ԲԱՐԻԶ.— Ֆրանսայի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ գժգոհութիւն կը տիրէ Մարոքի մէջ գերման պատուիրակ Թաֆէնպոս կոմսին ընթացքին համար։ Թաֆէնպոս, հակառակ Մարոքի մէջ անգլիական և ֆրանսական պատուիրակներուն հետ համաձայնութեան, կ'աշխատի գերմանական շահերուն համար արտօնութիւններ ձեռք բերել, մինչ այդ համաձայնութեան համեմատ երեք կառավարութիւններն և ոչ մին չպիտի ձեռնարկէր արտօնութիւններ ձեռք ձգել, Մարոքի ժողովէն առաջ։ կը ծանուցուի թէ ֆրանսական պատուիրակութեան պետ Մ. Բրնէ թայանիէ բողոքագիր մը պիտի տայ Մարոքի կառավարութեան, և Ֆրանսայի վարչապետ Մ. Ռուվիէ ալ բացատրութիւն պիտի պահանջէ գերման վարչապետ Պիւլով իշխանէն։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՈՒԱՇԻՆԳԹՐԷՆ, 6 օգոստոս.— Նախագահ Բուզվէլթ Օսթերպէյի մէջ իր զբօսանաւին վրայ ընդունեց ռուսական ընտրի պատուիրակները։ Ներկայացումներէ ետք, նախագահը բաժակ պարապեց Զարին և Միքատոյին կենաց, մաղթելով որ տեւական և արդար խաղաղութիւն մը կնքուի։

ԲԱՐԻԶ.— Զօր. Լինէվիչ կը հեռագրէ թէ Վլատիվոսթոքի պաշարումը խիստ չէ քանի որ երկու ռուս թորպիլանաւեր դուրս ելլելով երկու Ճարոնական նաւեր ընկղմելէ ետք դարձան։

ՓՕԲԼԻՆՇԱԿ.— Դանիական մամուլը կը յայտարարէ թէ Տանիմարքա որոշած է խիստ չեզոքութիւն մը պահել և ո՛չ մէջ պարագայի մէջ չմիանալ Մեծն Բրիտանիոյ դէմ ո և է դաշնագրի։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԳԱՐԳԱՎԱՌՈՒ ՏՕՆԸ

ՍԿԻԻՏԱՐԻ ՄԷՋ

ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ

Ս. Պատրիարք Հայրը Սկիւտարի նաւամատոյցէն ընդունուեցաւ Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ քարոզիչ Տ. Ներսէս Վ. Դանիէլեանի, Տ. Վարդան և Տ. Եղիշէ քահանաներուն և Թաղ. Խորհրդոյ Աթանիկ Իւթիւճեան և Անիքտոս Ահարոնեան էֆ.ներու ինչպէս նաև Տքդ. Արշակ էֆ. Սուրէնեանի կողմէ, որոնք Ն. Սրբազնութիւնը հանդիսաւոր թափորով առաջնորդեցին Ս. Կարապետ եկեղեցին։ Ս. Պատրիարք Հայրը բազմած էր փառաւոր լանտոյի մը մէջ, իր դէմը ունենալով Տ. Ներսէս Վարդապետն և Տքդ. Սուրէնեան էֆ.ն։ Կառքին առջեւէն ձիով կ'երթար Տ. Եղրաս Վրդ. սաս ի ձեռին։ Պատրիարքական թափորը ժամը 10ին հասաւ Ս. Կարապետ եկեղեցին, որուն դուռնէն Ս. Պատրիարքը դիմաւորեցին Ս. Խաչ եկեղեցւոյ քարոզիչ Տ. Մըկրտիչ Սրբազանը, Տ. Տ. Տաճատ, Վահրամ և Բարթամ քահանաները, Ճեմարան վարժարանի տնօրէն Մարտիրոս էֆ. Պապօնեան և ուսուցիչ Գրիգոր էֆ. Վանլեան։ Ճեմարանի երկսեռ ուսանողները, երկու կարգի վրայ շարուած, Ս. Պատրիարք Հօր անուան ձօնեալ երգեր ըսին։ Ն. Սրբազնութիւնը նախագահեց երեկոյեան ժամերգութիւններուն, որոնցմէ եռաքը ասաջնորդուեցաւ Սուրէնեան եղբարց Պալլար Պաշի գեղեցիկ վիպան, ուր դիշերեց։

ԵՐԷԿ ԱՌԱՒՕՏ

Վարդավառի տօնը հոգեկան անպատմելի ցնծութեամբ մը կատարուեցաւ Ս. Կարապետ եկեղեցիին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և ներկայութեամբ երկսեռ հաւատացեալներու առատ բազմութեան մը որոնք Մայրաքաղաքիս ամէն թաղերէն փութացած էին իրենց հաւատքի խունկը մատուցանելու համար խնդրակատար Ս. Կարապետին։ Բակին մէջ, այս եկեղեցւոյն աւանդական սովորութեանը համեմատ, մատաղներ բաժնուեցան և աղաւնիներ թռցուեցան, որոնց ներդաշնակ թեւաբախումը կարծես մեղեդի մըն էր դէպ ի վեր ուղղուած։

Եկեղեցին լոյսերու մէջ կը շողար։ Մէջ տեղի սպիտակ ջանը մանաւանդ, զոր նուիրած էր Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետ Թումիկ էֆ. Սուրէնեան, իր պրիմակներուն ցոլքերը կը սփռէր ամէն դի։ Երգեցողութիւնները կը կատարուէին շատ ներդաշնակ կերպով, առաջնորդութեամբ դպրապետ Երմոգ էֆ. Դուլսմեանի և ներկայութեամբ Ս. Խաչի դպրապետ Մագուտ էֆ. Թիրեաքեանի։

Ճաշու գիրքէն ետք Ս. Պատրիարքը բնական առնելով երկնային ձայնը «Դա՛ է Որդի իմ սիրելի, ընդ որ հաճեցայ, Դմա՛ լուարուք» խօսքը, քարոզի սկսաւ։ Մենք սովոր ենք, ըսաւ Ն. Սրբազնութիւն, նախընթաց պատրաստութիւններէն չափել գործի մը կարեւորութիւնը։ Թափորական լեռնի վրայ յայտնուած մեծ երեւոյթը պատրաստութիւն մըն էր։ Զայն մը կուգայ երկնքէն որ ամէնուն միտքը կը լուսաւորէ և ամէնուն սրտին մէջ կը թափանցէ։ Նոյն՝ Քրիստոսի ո՛վ ըլլալը կը յայտնուի,— Դա՛ է Որդի իմ սիրելի։ Երկրորդ՝ Քրիստոսի խօսքերուն և աղաքնէրուն վաւերացումը կը տրուի,— Ընդ որ հաճեցայ, և երրորդ՝ հրաման մը կը տրուի մեզ անոր պատուիրանէրուն հնազանդուելու։— Դմա՛ լուարուք։ Ահա Քրիստոնէութեան ամբողջ յայտնութիւնը։ Քանի կը խօսքերու մէջ կը յայտնուի որոշապէս թէ ո՛վ է Քրիստոս, ինչ են անոր գործերը և ինչ է մեր ընելիքը։ Ամէնուն աչքը տարբեր կը տեսնէր զՔրիստոս։ Անիկա երեւցաւ իրեւ մը ոգի ի մարդկանէ և ըստ այմմ ապրեցաւ եւ երբ հրաշքներ գործեց ու վարդապետութիւններ քարոզեց, ամէնուն նախատինքին ու արհամարանքին ու կսկծանքին ենթարկուեցաւ։ Իրաւ, առաքեալները իրենց հաւատութիւնը յայտնեցին իր Աստուածային յայտնութեան համար, և իր հրաշքները տեսնող ժողովուրդէն մաս մը հաւատացին, բայց Քրիստոս գիտէր որ տարբեր կարծիքներ կային իր նկատմամբ։ Ժողովուրդէն մեծագոյն մասը այնպէս է որ արտաքին փայլուն երեւոյթ մը տեսնել կ'ուզէ ա՛ւ եւ է արժանիքի եւ առաքինութեան հաւատալու համար։ Այս պատճառաւ ամէնքը կը վարանէին հաւատք գոյացնելու։ Իրաւ է որ Մովսէս խոստացաւ Մեսիային գալուստը և իրաւ է որ «Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ» յորջորջեց զՔրիստոս, բայց դարուս չուզէր այդ թերահաւատ ժողովրդեան մը համար։ Նոյն իսկ Պետրոս որ այդ մեծ հաւատքը ունէր, երբեմն կը վիճէր Քրիստոսի հետ, այսինքն կը վարանէր։ Այս փորձութիւնը անոնց սրբոտելու և Աստուածային ճշմարտութեան խկութիւնը իմացնելու համար է անա որ Թափոր լեռան վրայ կը յայտնուի Աստուածային վայելչութեամբ, եւ առաքեալները սրտովին կը հաւատան։ Պէտք չէ հիմնուիլ արտաքինի վրայ,— ահա սկզբունք մը զոր Քրիստոս կուտայ մեզի։ Ինչ է երկնքի հաճութիւնը, ինչ է Հօր Աստուծոյ հաւանութեան ձայնը, ոչ ապաքէն հաստատութիւն մը սա ճշմարտութեան թէ արտաքինին կարեւորութիւն տալու չէ եւ ներքինը փնտռելու է։ Ուրեմն մեծ վարդապետութիւն մը, մեծ բարոյական ունկնք քաղելու այդ բոլոր երեւոյթներէն։ Դամքը, կարծիքը, պատուը երեւոյթներ են մեր կեանքին մէջ։ Ճշմարիտ բարութիւնը գտնելու համար պէտք է հոգիներու խորը թափանցել։ Անհատական հաճոյքը մեծութիւն չէ։ Մեծութիւնը սիրոյ եւ խաղաղութեան մէջ փնտռելու է։ Հաճոյքէն դրժարիլ ընդհանուրին բարօրութեանը համար՝ ահա հոգեկան ճշմարիտ կեանքը։ Խաղաղութիւնն ու բարեգործութիւնը գերազանց սլզբունքներ են մեզ համար։ Այն որ ճշմարիտ բարիք մը կը գործէ, ան է Աստուծոյ սիրելի որդին։ — Ահա մեկնութիւնը երկնքէն եկած ձայնին»։

Ս. Պատրիարքը յորդորեց հաւատացեալները սիրով և խաղաղութեամբ ապրիլ Աստուածային պատուիրանին համաձայն որ մեր հոգեւոր յաջողութեան միակ գաղտնիքը պիտի ըլլայ և մեր վրայ պիտի բերէ Աստուածային հաճութիւնը։ Ն. Սրբազնութիւնը վերջացուց բարեխաղութիւններ ընելով Վեհ. Կայսեր համար։

Եկեղեցական արարողութիւններէն ետք Ս. Պատրիարք Հայրը խորհրդարանին մէջ հանգիստ առաւ ուր ընդունելով Սկիւտարի եկեղեցիներու Թաղ. Խորհուրդները, հետեւեալ կերպով իր գոհունակութիւնը յայտնեց Սկիւտարի կրթական միացման մասին.— Ուրախութեամբ իմացայ որ նախ երեք թաղերու միջեւ համաձայնութիւն գոյացեր է դպրոցներու և եկեղեցիներու միացման նկատմամբ եւ երկրորդ որ թաղային եասիրութիւնը մէկէն թողուեր է։ Իմ մեծ փափաքս էր այս կրթ. ու եկեղեց. միացումը որ ասկից 27 տարի առաջ, 1878ին խնդրոյ նիւթ էր երբ Սկիւտար եկած էի։ Հիմակ այս փափաքը իրականացաւ եւ մաղթենք որ իր մանրամասնութեանց մէջ ալ օգտակար ըլլայ։ Իսկ դիւրութիւններ որ կ'ուզէք ինձմէ, պահանջեցէք։ Ես գաղափարը գտայ ցոյց, նկատելով որ Սկիւտարը բնական կերպով բաժանում չունի, ուստի բնաւ տարբերութիւն մը գնելու հարկ չկայ երեք թաղերուն միջեւ։ Այս կրթական միացման առթիւ երկու պարտաւորութիւն ունիմ, նախ՝ շնորհակալութիւն յայտնել և երկրորդ՝ օգնել անոր արդիւնաւորման»։ Խոսակցութիւնը շարունակուեցաւ այս միացման վրայ որ ընդհանուր գոհունակութիւն առթած էր։

Յետոյ Ս. Պատրիարքը և իր հետեւորդները մասնաւոր կառքերով առաջնորդուեցան Սուրէնեան եղբարց Պալլար Պաշի ամարանոցը, ուր տրուեցաւ ճոխ սեղան մը։ Կը նախագահէ Ս. Պատրիարք Հայրը, իր շուրջը ունենալով Տ. Մկրտիչ Սրբազանը, Տ. Ներսէս և Եղրաս Վարդապետները, Ս. Կարապետի Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէ ոմանք, Բարթող Թէլեան, Սարգիս Տանիէլեան էֆ.ները, Մամլոյ ներկայացուցիչներ եւն. որոնց շնորհալի ասպնջականութիւն մը ընծայեցին Սուրէնեան ազնուատոհմ հարազատները։ Սեղանին վրայ զուարթ ոգեւորութիւն մը կլ տիրէր, խօսքերնին համեմուած։ Տ. Մկրտիչ սրբազան թէ՛ Սուրէնեան ընտանիքին և թէ Ենիմահալլէի Թաղեցիներուն կողմէ շնորհակալութիւն յայտնեց Ս. Պատրիարք Հօր իր այցելութեան համար։ Ն. Սրբազնութիւն շնորհակալութիւն յայտնեց թաղային կրթական և եկեղեցական միացման առթիւ, և յոյս յայտնեց որ յառաջիկայ նիստին վերջնապէս կը գծուին հիմնական կէտերը և շաբաթ օր Պատրիարքարան իջած պահուն Թէլեան էֆէնտին իրեն կը հաղորդէ այդ բարի լուրն ալ։ Յետոյ այցելեց թաղեցի ծանօթ անձնաւորութիւններու։

*** Ս. Պատրիարք Հայրը այս առաւօտ կը քարոզէ Ս. Խաչ եկեղեցին, և յետոյ կ'այցելէ վարժարան, ուր Թաղական Խորհրդոյ կարգադրութեամբ, պիտի հաւաքուին Լրացուցիչ կարգի աշակերտուհիները, և Ս. Պատրիարքը անոնց ուսումնական վիճակը քննութենէ պիտի անցնէ։ Յետոյ Ն. Սրբազնութիւն պիտի նախագահէ Ճեմարան վարժարանի ամավերջի հանդէսին։

*** Ս. Խաչի Թաղ. Խորհուրդը դպրոցական քննութեանց համար վարժարանին տեսչին կողմէ առնց իր սեղկութեան Պատրիարքարան հրաւէր ուղղուելուն, բաւական կծու լեզուով մը բացատրութիւն պահանջած է ցիշեալ Տեսուչէն իր այս քմահրին ընթացքին համար։

ԼԻՄ ԱՆԱՊԱՏԻ նորընտիր վանահայր Տ. Արսէն Վրդ. Աղազաեան իր ընտրութեան համար շնորհակալութիւն յայտնած է Ս. Պատրիարք Հօր։ Տեղւոյն միաբանութիւնը ևս իր գոհունակութիւնը կը յայտնէ այս առթիւ։ Տ. Արսէն Վրդ. նոյն վանքի միաբան Վարդան սարկաւագի համար կը վկայէ թէ արժանաւոր է և կրնայ վարդապետ ձեռնադրուիլ։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ Տեսուչ Վահան Վրդ. Քէչիչեան գաւառական պաշտօն մը խնդրած է Պատրիարքարանէն։

ՍԿԻԻՏԱՐԻ Ճեմարան-վարժարանին ամավերջի հանդէսը տեղի կ'ունենայ այսօր, կէսօրէ ետք ժամ 8ին, Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ։

ՅԱՒՕՐ կը ծանուցանենք մահը Սահակ էֆ. Դաղարոսեանի, որ կարճատեւ հիւանդութենէ մը ետք իր մանկացուն կնքեց շաբաթ առաւ։ Հանգուցեալը ժամանակին առեւտրական ընդարձակ գործառնութիւններ ունէր և վերջին տարիներս գործէ քաշուած էր անձնական տկարութեան պատճառաւ։ Դաղարոսեան էֆ. ծանօթ է Պատրիարքարանի շրջանակներուն մէջ ալ իբր յարգելի, լաւ տրամադրութիւններով օժտուած և խղճամիտ ժողովական մը։ Քանիցս անդամակցած է Քաղաքական ժողովին, որուն ատենապետութիւնն ալ վարած է մէջտեղ մը։ Անդամակցած է նաեւ ասկէց 20-25 տարի առաջ Սովետոց Նպաստամատոյց Ընտանեաժողովին և ուրիշ ազգ. վարչական մարմիններու։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երէկ հանդիսաւորապէս Գատրգիւղի Ս. Թադեոս եկեղեցին և մարմինը Սկիւտար փոխադրուելով թաղուեցաւ տեղւոյն ազգ. գերեզմանատան մէջ։

ԳԱՏՐԳԻՒՂԻ Մխիթարեան վարժարանի վերատեսուչ Գեր. Հ. Յովհաննէս Վրդ. Թորոսեան, Լոյտի Պուհովինա չոգենաւով մեկնեցաւ Վենետիկ։ Համակրելի վարդապետը՝ որ արձակուրդի առթիւ և դպրոցական կարեւոր խընդրով մը Ս. Ղազար կը մեկնի, քիչ ժամանակէն կը վերադառնայ իր ամենայն ճեռնհասութիւններէն վարած պաշտօնին գլուխը։

ԿԱՐԱՊԵՏ ԷՖ. ԻՐԱՆՈՍԵԱՆ որ օդափոխութեան համար Անատոլու կը գտնուէր, երէկ Պոլիս ժամանեց։

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱՑԻՆ կը գրեն մեզի.— Ցաւալի կորուստ մը ունեցանք յանձին Օր. Եւնիկէ Ճերահեանի, դուստր Տքթ. Գր. Ճերահեանի։ Հանգուցեալը տիպար դաստիարակութեամբ օժտեալ օրիորդ մըն էր։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Եշ. օրը։ Ս. Առաջնորդը կէս գտնուելով՝ Փոխանորդ Տ. Կարապետ Ծ. Վ. Մալըմեան կը նախագահէր արարողութեանց։ Հայր Սուրբը Հոգւոյ անմահութիւնը վրայ քարոզելով մխիթարական խօսքեր ուղղեց ծնողքին։ Վերջը հանդիսաւոր կերպով ճամբայ ելաւ թափորը, նմանը չատ քիչ անգամ տեսնուած բարձրաստիճան և ընտրեալ անձնաւորութիւններէ բաղկացած։ Գերեզմանատան մէջ Մր. Ալէն հայերէն լեզուով դամբանական մը խօսեցաւ։ Թաղումէն վերջ՝ ներկաները իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին Ճերահեան ընտանիքին։

Մեռ. Յովհաննէս Շահնազարեան եւ զաւակուն՝ Մկրտիչ, Կարապետ եւ Գարեգին Շահնազարեան ցաւոք սրտի կը ծանուցանեն մահը

ՏԻԿ. ԿԻԼԻՆԻԱ Յ. ՇԱՀՆԱԶԱՐԵԱՆԻ

(ԿՈՂԱԿԻՑ ԹՈՂԱՐԱՐ ՄՀ. ՅՈՎՀՈՆՆԷՍ ՇԱՀՆԱԶԱՐԻ ԵՒ ՄԱՅՐ ՄԿՐՏԻՉ Հ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՇԱՀՆԱԶԱՐԵԱՆ ԴԵՐԶԱԿ ԵՂԲԱՐՑ)

որ յետ կարճատեւ հիւանդութեան կնքեց իր մահկանացուն ի հասակի 52 ամաց, խոր սուգի մէջ թողլով իր ամուսինը, զաւակները եւ բոլոր պարագաները։

Յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը պիտի կատարուի այսօր, Երկուշաբթի, 25 Յուլիս, ժամը 7ին (Ը.Թ.), Կէտիկ-Բաշայի Ս. Յովհաննէս եկեղեցիին մէջ, ուր արդէն փոխադրուած է մարմինը, եւ անկէ պիտի ամփոփուի Պալըքլը Սգոյ գերեզմանատունը։

Կէտիկ Բաշա, 24 Յուլիս 1905

Մահաղդ չընդունողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

5 Օգոստոս 1905

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	99 62
Բէյմի	(Tab. Turcs)	412 —
Օսմ. Միացեալ	(R. Nv. Unif.)	90 52
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	132 50
Պանգ Օթթ.	(Banque Ott.)	594 —
Թրանսվալ	(Transvaal)	81 —

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆ.—Մաքսային վերատեսչութեան հաշուակալ անուանուեցաւ նոյն դիւանին միւմէյիզներէն Թալաթ պէյ։

—Ֆրանքֆորթի ընդհ. հիւպատոս կարգուեցաւ Մ. Ժորժ Բրէսլի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Ա. Մէհմիտիէ պատուանշան արուեցաւ Անատոլուի երկաթուղիին ընկերութեան առեւտրական գործերուն անօրէն և գործակատար Ֆիրիաքօ էֆէնտիի։ Ս. Մէհմիտիէ՝ Ֆրանսայի երկրագործական նախարար Մ. Բուէի, և Ա. Շէֆքաթ՝ անոր տիկնոջ։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Ընդհ. քննիչ Հիլմի փաշա շաբաթ օր Սելանիկէն Մանաստիր գնաց։

—Բոսոսֆորի կուսակալ Մահմուտ Շեվքէթ փաշա անցած երկուշաբթի օր Միթրովիցայի ճամբով Պէրանէ գնաց։

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ ՄԶԿԻԹ.—Լոնտոնի Իսլամ գաղութը որ մզկիթի մը պէտք կ'զգար երկար առնէ ի վեր հանգանակութեան ձեռնարկեց մզկիթի մը շինութեան համար։

ՊՈԼԻՍ - ԲԻՕՍԹԷՆՃԷ ԸՆԴԵՌԵԱՆ.—Ռումէն թղթատարական և հեռագրական վարչութիւնը Պոլիս Բէօսթէնճէ ընդհանրական դիներու սակացոյցը որոշելու համար Պոլսոյ մէջ դուարուելիք յանձնաժողովին պատուիրակ կարգեց մասնաճիւղին անօրէն Մ. Կապրիլաքօն և Ռումէն երկաթուղիներու ճարտարագէտ Մ. Ժարքասոն։ Այս հեռագրաթելը Պէրլինի և Պոլսոյ միջեւ ուղղակի հաղորդակցութիւն հաստատելուն համար, սակագիներուն որոշման յանձնաժողովին պատուիրակ պիտի ղրկուի նաեւ դերման կառավարութեան կողմէ։

ՕՍՄ. ՆՈՐ ՆԱՄԱԿԱԴՐՈՇՄՆԵՐԸ. Առաջիկայ Օգոստոս 19էն, այսինքն կայս. Դատակալութեան տարեդարձէն ակեալ օսմանեան արդի նամակադրոշները պիտի փոխուին։ Թղթատարական վարչութիւնը այս առթիւ պատրաստել տուած 10, 20 և 40 փարանոց նոր նամակադրոշները 20 և 40 փարանոց դրոշմաւոր պահարանները և քարթ-բոսթալները հիմակուընէ կը ղրկէ բոլոր նամակատուններուն։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ Տնօրէնութեան աւագ քարտուղար Անատն էֆ. Թարաք Սալիսէի ասոմֆանի բարձրացաւ։ Ուրախութեամբ կ'արձանագրենք կայս. այս չնորհը, որ վարձատրութիւն է այն գնահատելի ծառայութեանց զոր Թարաք էֆ. կը մատուցանէ իր պաշտօնին մէջ։ Անատօլուի երկաթուղիին կարողագոյն պաշտօնեաներէն է Թարաք էֆ. որ կարճ ժամանակի մէջ չանելով իր պետերուն վստահութիւնը և համակրանքը, հասած է անօրէնութեան աւագ քարտուղարի կարեւոր դիրքին։ Կը չնորհաւորենք զինքը և աւելի բարձրացումներ կը մաղթենք։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ մէջ ձկնարանի նոր չէնք մը սկսած է կառուցուիլ 3000 ոսկի ծախքով։

—Կը կարծուի թէ Ցուլիսի սկիզբէն մինչեւ ներկայ տարեմտն վերջը Սելանիկի գահանգէն 60,000 ոչխար պիտի արտածուի։

ՅՈՒՆԱՐԷՆ Քոնսթանթինոպոլիս թերթը որ դադարման դատապարտած էր, վերսկսաւ հրատարակուիլ։

ԱՖԻՈՆՆԵՐԸ.—Վաճառականութեան մէջ ծախուած աֆիոնին արժէքը անոր պարունակած մորֆինին համապատասխան է, ինչպէս յայտնի է։ Սելանիկի և Բոսոսֆորի նահանգներուն մէջ հաւնող աֆիոնները 100ին 14ի չափ կը պարունակեն մորֆին և հրապարակին վրայ իրենց օքան կը ծախուի 1½ ոսկիի։ Իսկ Անատոլուի նահանգները հաւնող աֆիոնները հազիւ 100ին 9-10 մորֆին կը պարունակեն, որով օքան 100-120 ղրշ կը ծախուին։ Անցեալ տարուընէ ի վեր կարգ մը վաճառականներ Պոլսոյ ճամբով Անատոլուի աֆիոններ տանելով Սելանիկ, հոն կը ծախեն բարձր գիներով, իբր տեղական ապրանք։ Սելանիկի թերթերը այս պարագան ի վեր հանելով կ'ըսեն թէ, եթէ խառնուրդը և խարդախութիւնը այսպէս շարունակուի, Բումէլիի աֆիոնները պիտի վարկաբեկին և նիւթական վնաս մը առաջ պիտի գայ։ Յարգ. ասանկ խառնուրդ մը յարմար տեսնուած չէր։ Մէկ տարուան մէջ Անատոլուէն Պոլսոյ ճամբով Սելանիկ ներածուած է 10,000 քիլօկրամ աֆիոն։ Այս պարագան տեղեկանալով կուսակալութիւնը, խիստ հրամաններ տուաւ ամէն կողմ։

ՄԵԿՆՈՒՄ.—Պոլսոյ գերման ընդհ. հիւպատոս Մ. Մթէմպրիչ երկու ամիս արձակուրդով, նախընթաց օր Միւնիխ մեկնեցաւ Արեւելեան Ճեպընթացով։ Կայսրան ողջերթի գացած էին հիւպատոսական երեք թարգմանները և ուրիշ պաշտօնեաներ և դեսպանատան կողմէ ալ Ա. թարգմանի օգնական Հայկ էֆ. Թայքէսէեան։

ՍՕՖԻԱՅԻ ԲԱՂԴԱՏՈՒՄԵՐԸ.— Սոֆիա քաղաքին անուամբ հաստատուած վիճակահանութիւնը երկու տարիէ ի վեր նուազուրդի տրուած է և յանձնառուի մը տրուելը հաւանական ըլլալով, Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութիւնը ազդարարեց ամէն կողմ որ այդ վիճակահանութեան բաղդատումներուն մուտքը և վաճառումը արգիլուած է Թուրքիոյ մէջ։

ՆԵՐԿՈՒԱԾ ԶԱՄԻՉՆԵՐ.— Իզմիրի թերթերը դիտողութիւն կ'ընեն այն վաճառականներուն համար որոնք չամիչներուն գոյնը լաւ ցուցնելու համար կը ներկեն զանոնք։ Այս ներկը թէ՛ համը կը փոխէ պտուղին և թէ առողջութեան վնասակար տարրեր կը պարունակէ։ Եթէ այսպէս չարունակուի Եւրոպայի հրապարակներուն վրայ արժէքը պիտի կորսնցնի ապրանքին և երկրին հարստութիւնը պիտի վնասուի։

ԽՈՋԱԿԻ ԲԵՐԲԸ.— Լիմնի առեւտրական Սենեակը 1903 և 1904 տարուան մէջ խոզակի համաչսարհիկ ընդհ. բերքը յայտնող վիճակագրութիւն մը հրատարակեց։ 1903ին ընդհ. բերքը եղած էր 18,135,000 քիլօկրամ, իսկ 1904ին 20,268,000։ 1904ին օսմ. երկիրները արտադրած են 2,186,000 քիլօկրամ խոզակ։ Ամէնէն չատ բերք ունեցողն է Իտալիա, 4,900,000 թուքիոյ բերքէն չատ աւելի, ինչ որ ուշագրաւ է, քանի որ հոս այնքան լայն տարածութեան մը մէջ կը հետեւին չերամբուծութեան։ Սակայն նկատի առնելով նոր թթատանոցներուն տակուիլը և Օսմանցի ժողովուրդին յարումը դէպի այդ ճարտարարուեստը, յոյս կայ թէ Թուրքիա քիչ ատենէն Եւրոպայի տերութեանց մէջ բարձրագոյն տեղը պիտի գրաւէ խոզակի բերքին տեսակէտով։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋԵՂՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՑ.— Գասապայի (Իզմիր) Նախագահ ատենին հարցաքննիչ դատաւոր Աքիֆ էֆ. դատաստանի ենթարկուեցաւ, կաչառք կերած ըլլալուն համար։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄԸ.— Երէկ առաւօտ կղզիներէն կամուրջ եկող 19 թիւ չոգենաւը երբ Գատրգիւղի Նաւամատոյցին կը մօտենար ուժգին մը ընդհարեցաւ առապարին։ Տուպան ծակելով սկսաւ ջուր առնել և ընկղմիլ, երբ վրան գտնուած սրճարանէ նստողները նաւամատոյցի մասնաւոր մասամբ մեկնուեցան և միւս խառնիներուն ալ դպրոցները պարպուեցան։ Արկածին պատճառաւ Գատրգիւղի չոգենաւերը երէկ չի կրցան մօտենալ և աշխատութիւնները դադրեցան։

ՏՐԱՊԶՈՆԻ ՄԷՋ ՀՐԴԵՀ.— Ուրբաթ իրիկուն հրդեհ մը ծագեցաւ Տրապզոնի Բազարբաշի մէջ և այրեցաւ 1 խանութ, մէկ խան և տուն մը։ Վարչութիւնը առնուեցաւ։

ԳԻՆՈՎԻՈՒԹԵԱՆ ՈՃԻՐ.— Անցեալ երկուշաբթի օր Նիկոմիդիոյ մէջ ոճիր մը գործուեցաւ։ Քանի մը երիտասարդներ գլուխ-գլխի երբ Բաղոսը կը խնկարկէին, ոչինչ բանի մը համար կռիւ մը ծագեցաւ իրենց մէջ։ Իրենցմէ Գրիգոր յանկարծ դանակը առնելով կը յարձակի իր ընկերներէն Յակոբի վրայ և քանի մը տեղէն ծանրապէս կը վիրաւորէ զայն։ Ոճրագործը թէեւ կը փախչի բայց կը ձերբակալուի։ Հիւանդին վիճակը յուսահատական է։

—Շաբաթ օր, Պոլիս, Վէզիր խան կօչուկար Երուանդ, Սթէֆօ, Թոթի և Հաճի Սրմենակ լաւ մը գինովցան կռիւի բռնուեցան, երբ Սրմենակ ա կանչին կառէն թեթեւապէս վիրաւորուեցաւ։

ՈՃԻՐ.—Շիլի, Գեաղըտխանէ Ճատաէսի, չորեան քանչարաւանա Հիսէին, չաթաթ գիշեր բէվոլվերի հարուածներով վիրաւորուեցաւ քանչարաւանա Թիմուրի եղբօր՝

ԳՐԵՑ
ՍԴԻՎԱԸՆՍԸՆ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
ՍԻՄՕՆ ԶԻՕՄԼԻԳԾԵԱՆ

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԴԷՊԻ ԳԱՆՁԻ ԿՂԶԻՆ

ԻԲ.

ԻՆՉՊԷՍ ԱՌԱՋԱՍՏԱՆԱՅ ԴԱՅԻ

Ծրագիրս գէշ չէր։ Պիտի երթայի Սպիտակ ապառաժին մօտ և պիտի տեսնէի որ Պէնկրէին բան նաւը հոն էր թէ ոչ։ Այս ճշդումն իր կարեւորութիւնը ունէր։ Միայն թէ՝ որովհետեւ վստահ էի որ թոյլ պիտի չտային ինձի հեռանալու, որոյեցի ձայն ձուն չհանել և փախչիլ առանց ուշադրութիւն գրաւելու։ Ա՛ռ էր որ մեզապարտ բրաւ ձեռնարկս։ Բայց տղայ էի և չկրցայ փորձառութեան դիմադրել։ Օգտուելով ուրեմն վայրկենէ մը, ուր Սքուային և Կրէյ զբաղած էին նաւակտին վերքը փոխելու, գացի մինչեւ ցցապատնէշը, անցայ անկէ, և ծառերուն տակէն ապրդեցայ գացի, տակաւին բայակայութիւնս չդիտուած։ Երկրորդ անտանհամութիւնս էր այս, առաջինէն աւելի ծանր, վասն զի միայն երկու առողջ մարդիկ կը ձգէի հոն ի պաշտպանութիւն։

Ուղղակի ծովեղերքը ուղղուեցայ, առնն զգուշութիւն ձեռք առնելով, որպէս զի ծովահէնները չնշմարեն զիս։ Կէս օրը չատ անցած էր արդէն, բայց արեւը անհնացած չէր հորիզոնին վրայէն և հեղձուցիչ տաքութիւն մը կար։ Ծառերուն տակէն քալած ատենս կը լսի ամբարակներուն հեռաւոր մռնչիւնը։ Տերեւներուն և բարձր ճիւղերուն շարժումները կը յայտնէին որ հովը չատ զօրաւոր էր։ Շատ չքշած, օշը ուելի զովացաւ։ Քանի մը քայլ եւս՝ և բացատանը պիտի եղնէի։ Հեռուն՝ կապոյտ ծովը կը տարածուէր մինչեւ հորիզոն, գրեթէ ոտքերուն տակ, ալիքները կուգային կը թաւալէին փրփրագին։ Գանձի կղզին չուրջը միշտ անհանդարտ էին ալիքները։ Արեւը կրնար ուելի կիզիչ ըլլալ, և ծովը հայելի պէս միապագաղ։ բայց հրամայ ալիքները իրենց մռնչիւնը կը թաղեցնէին միշտ ծովուն եզերքը։ Կղզին մէջ չկար միակ կէտ մը՝ ուր գիշեր ուցորեկ չլսուէր անոնց մռնչիւնը, հեռաւորութենէն աւելի կամ նուազ տարածած։ Քալեցի ուրեմն այս ալիքներուն եզերքէն, դէպ ի հիւսիս ուղղուելով։ Ցետոյ, երբ համոզում գոյացուցի թէ բաւական յառաջացած եմ այս ուղղութեան մէջ, քանի մը մացառուտներու ապաւինութենէն օգտուելով զգուշութեամբ գացի մինչեւ ծայրը։

Ետիս կար ծովը, իսկ առջեւս՝ խաբխաստիպն, որ կապարէ լիճի մը պէս մնացեալ կը թուէր, Սքելդի կղզին հովանաւորուած ըլլալով։ Իսքռնիոլան, որ հայելիին մէջ կ'անդրադառնար, անշարժ կեցած էր։ Նաւակներէն մէկը խարսխած էր առագաստաւոր աղակողմը և այդ նաւակին մէջ ճանչցայ Սիլվերը։ Երկու մարդիկ ծռած էին անոր վրայ։ Անոնց՝ մէկը չիկազարդ մը ունէր գլուխը և նոյն այն մարդն էր անշուշտ զոր քանի մը ժամ առաջ տեսած էի ցցապատնէշին վրայ։ Կը խընդային ու կը խօսէին, բայց ուելի քան մէկ մղոն հեռուէն բնականաբար անկարելի էր անոնց ըսած խօսքերէն բառ մը հասկնալ։ Սակայն լսեցի սոսկալի ճիչեր որոնք յանկարծ մեծ երկիւղ պատճառեցին ինծի։ Ճանչցայ Նաւապետ Ֆլինթի, այսինքն Սիլվերի թութակին ձայնը և նոյն իսկ յայտնեցայ թռչունին փայլուն փետուրները որոշել։

Նաւը իսկոյն հեռացաւ եզերք գալու համար։ Այն ատեն գլուխը չիկազարդ գնող մարդն և ընկերը առագաստանաւուն մէջ գացին, սալոնին սանդուղէն երնելով։

Ճիչտ այս միջոցին, արեւը կ'անհետանար Լոնկ-Վիւի եռեւէն։ Իսկոյն խիտ մշուշ մը բարձրացաւ ճահիճէն։ Դիշերը կ'սկսէր։ Ցետոյ որ կորսնցնելիք ժամանակ չկար եթէ կ'ուզէի այն իրիկունն իսկ գտնել Պէն Կունի նաւակը։

Սպիտակ ապառաժը, որ թռիւերուն վերեւէն անկայտ կ'երեւար, կը զբաղուէր 3-400 քայլ հեռու։ Բաւական ժամանակ քշեց մինչեւ որ հոն հասայ, վասն զի սոզալով կ'երթայի չտեսնուելու համար, և ամէն վայրկեան կանգ կ'առնէի մացառներուն ետեւն։ Ուստի մութը ազէկ մը կոխած էր երբ վերջապէս հոն հասայ։ Ապառաժին տակը գտայ տեսակ մը որմակուր այծի մորթէ փոքրիկ վրանով մը կազմուած, ինչպէս կը գործածեն թափառական պտուտիները Անգլիոյ մէջ։

Մինչեւ այդ խարը գայի, վրանին մէկ անկիւնը վերցուցի և Պէն Կունին բսած նաւակը տեսայ։ Կարծր փայտէ շինուած տեսակ մը ծառափոր նաւակ էր, տեղ ու խորտուբորդ, այծի մորթերով ծալք շինուած։ Այնքան պզտիկ էր որ հազիւ մինակ ինծի կը բաւէր, և միշտ կը հարցնեմ ես ինծի թէ մարդ մը ի՞նչպէս կրցած էր գործածել զայն, թիավարողի յատուկ խիստ ցած նստարանով մը, ոտքի յատուկ յենակով մը և երկու թիերով։ Այն ատեն տեսած չէի տակաւին փայտէ և մորթէ շինուած նաւակները, ինչպէս որ կը շինէին Նախկին Պրդծնները։ Բայց անկէ ետքը չատ տեսայ, և չեմ կրնար լաւագոյն գաղափար մը տալ Պէն Կունի նաւակին վերայ բայց եթէ ըսելով որ ամէն կողմէ կը նմանէր Նախնական ծառափոր նաւակներուն։ Ամէն պարագայի մէջ ունէր գլխաւոր հանգամանքը որ է ծայրաղեղ թեթեւութիւն։

Հիմակ որ տեսած ու չօչափած էի այս նաւը, պիտի կարծուի որ վախուստս արդարացուցած էի։ Բայց նոր գաղափար մը եկած էր միտքս և այս գաղափարը գործադրելու փափաք ունեցայ։ Անտարակոյս թէ ի՞նչ մտածեցի։ —ինչո՞ւ գիշերուան մութէն օգտուելով այս նաւակը չտանէի և չերթայի մինչեւ Իսքռնիոլան, անոր խա՛ռնիսն չուանը կտրելու և թողելու համար որ առագաստանաւը երթար ուզած տեղը խրէր։ Ինծի անանկ կուգար որ ծովահէնները, իրենց առտուան պարտութենէն ետքը, ուրիշ բան չէին կրնար խորհիլ բայց եթէ խարխսիս վերցնել և ծովուն բացերը երթալ։ Աղէկ կ'ըլլար որ իրենց այս մտածումին գործադրումը արգիլէի։ Եւ հիմակ որ իրենց պահակները առանց նաւակի մնացած կը տեսնէի, ձեռնարկը բաղդատաբար չատ դիւրին կ'երեւար։

Կետինը նստայ այս բաներուն վրայ մտածելու և պիտքիւ մը ուտելու համար, սպասելով որ գիշերը յառաջանայ։ Կարծես թէ յատկապէս իմ ծրագիրս յաջողցնելու համար մշուշը կը խտանար և բոլորովին կը ծածկէր երկինքը։ Շատ չքշած, խորին մթութիւն մը տիրեց։ Երբ որոշեցի Պէն Կունի նաւակը ուսս առնել և գրեթէ խարխափելով դէպի ծով երթալ, երկու տեսանելի կէտեր միայն կային ամբողջ խաբխաստեղիին մէջ, մէյ մը՝ ճահիճին եզերքը վառուած կրակը, որուն չուրջ պարտեալ ծովահէնները ոռմի մէջ կը խեղդէին իրենց նուաստացումը և մէյ մըն ալ ամբոյն փոքր լոյս մը որ հազիւ կը ճեղքէր մշուշը, խաբխած նաւուն գիրքը ցոյց տալով։

(Շարունակելի)

ՏՊԱՐԱՆ
ՆՒ
ՓՈՐԱԳՐԱՏՈՒՆ
ԶՁՕՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
34, կ. Պոլիս, Պապը Ալի ճատեսի, 34

Դիւմատունս որ երկար տարիներէ ի վեր հաստատուած էր Սապահ Տպարանի կից, այս անգամ փոխադրուած է Պապը Ալի Ճատէսի թիւ 34։ Ցարգելի Դաւառացի և Պոլսեցի յանախորդաց ճաշակին լիովին գոհացում տալու համար Եւրոպայէն յատկապէս բերել տուած եմ տպագրական մեքենայ մը և ամէն լեզուէ և ամէն տեսակէ նրբաճաշակ տառեր, մրցելու համար այս տեսակ հաստատութեանց հետ։

Կը պատրաստուի ամէն տեսակէ և ամէն լեզուէ վաճառականական պիտոյք, հրաւիրագրեր, մատեանք և ամենաճաշակաւոր այցաքարթեր ևն. ևն.։ Ամսօրեայ զատ փորագրատան մէջ կը փորագրուին ամենանուրբ փորագրութիւններ, բժիշկներու և փաստաբաններու թաղէյներ, մեռեալէ և քաղուէ ամէն տեսակ կնիքներ և ասոնց վերաբերեալ զանազան տեսակ մեքենաներու ճոխ մթերք մը միշտ պատրաստ կը գտնուի գործատան մէջ։

Դաւառներէ ըլլալիք յանձնարարութիւնք փութով և ուշադրութեամբ կը կատարուին։ Մէկ անգամ միայն Տպարանս և փորագրատունս այցելել բաւ է հաստատելու համար այն բոլոր առաւելութիւնները զորս ի դիւրութիւն յաճախորդաց չեմխնայեր միշտ՝ ՄՐՑՈՒՄ, ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ և ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ։

Զ. Փ.

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ
Հ. ԳՈՒՐՍԻՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Հաճի Շահին անուամբ հրապարակի վրայ ծանօթ հանդերձեղինաց այս վաճառատան ընկերներէն Տէր Արշակ Մօսիկեան բաժնուած ըլլալով, գործը ամբողջովին մնացած է Տէրաք Տիգրան Տամամեան եւ Ընկերի որ բան առաջնոյն պիտի շարունակէ գործել նոյն Հաճի Շահին անուամբ։ Ցիշեալ վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուի նոր ու գեղեցիկ մթերք մը զարդանաց եւ ամառուան զանազան հագուստներու, որանց և տղայոց։ Նաև վաճառատան յարգելի պետերը կ'ստանձնեն պատրաստել ապարանչով (Sur commande) ալ և այլ հանդերձներ, կերպարք, ձեւի և կարուածքի ազնուութեամբ ամէնէն դժուարահաճներն իսկ գոհ ձգելու պայմանաւ։ Այս առթիւ Սեղոպեանն նոր բերրի տուած է նորագոյն կերպասներու ճոխ տեսակներ։ Բաց ասած, վաճառատունը պատրաստ է յարթոկան համեստ վճարումներով հագուստ պատրաստել ամէն այն ծանօթ անձերուն՝ որոնք մէկ անգամէն գնելու դիւրութիւնը չունին, և այս առթիւ պէտք է յիշեցնենք որ ուրիշ դերձակներու նման ապառիկի այս դրութիւնը երբեք ամենապատուզ չէ պիտի ըլլայ յարգելի յաճախորդաց համար։

Սակարկութիւն չիկայ. գիները՝ թիւը ՍԲԿՈՒ դանեկան։ Միակ կեդրոնատեղի

"ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ,,
Սուլթան Համամ, Հաճի ղալ խանի կիսը թիւ 25։ 50 24

ՊԷԼ ՍՕՂՈՒԳԼԸՂԸՆԸՆ
ԹԷՏԱՎԻ ԳԱԹԻՍ

Տօղթոր Լէվանդիոն Եվրոբատա իբրա իթաթիկի սան սէյեատթիւնատ Թրպաճ եէնի մուվաֆֆագրյէթլէր էլալ իթմիշ օյմաղա մուտիսիյոտ տախլէն միաէյի վէ պէօպրէքլէրի իշան իսէ. ճէք աղը բրանար վէրմէ քարիրի պիր հաֆթա զարֆնատ պէլ սօղուգլըղընը գաթիէն թէտավի իտր։ Թէրէատուա խէնէլրատէն իւքթեր թէտավի խաթլըգ քեամիէն մինէտիի օյտուգատան սօնրա ալընը։

Ղալէթ եէնի վէ Եվրոբատա թաթպիգ օլընան սօն ուսուլ իլէ ֆրէնկի խաթալըղընը մուվաֆֆագրյէթլէր թամ իլէ թէտավի էտէր։ հէր կէճէ սատաթէօրթէն սնա գատար Գալաթատա, Սանդրգճըլարատ Գարագուշ Օթէլինին գարշուսընատ լամպանը տիւքքանընքն իւզէրինալ 97 նումէրօրը քէտամ թէտավիխանէսինալ պուլատնար։ 40 9

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԻՐԼԻԷՆ
ԿԵՍԱՆՔԻ ԱՆԱՆՈՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԿՈՒՄԱՐ ՄԻՆՉԵՒ 1903 ԳԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1903
1,325,000,000 ՖՐԱՆՔ 510,000,000 ՖՐԱՆՔ
ՀԻՄՆԵԱԼ 26 ՏԱՐԻ. 18՝ՅԻ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ, ԵՒ ՈՒՂՂԱԿԻ ԿՈՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԻՒՆԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԻՐԼԻԷՆ Ցամաքային Եւրոպայ ամենեն նշգոր Ընկերութիւնն է
Անմրցելի ԹԱՐԻՖԱՆԵՐ գաւակաց Ապագայի Ապահովագրութեանց
ԱՐԿԱԾԻ ՃԻՒՂ
Ապահովագրութիւն ՇԱԳԵՆԱՒՐ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ. ԲԻՒՆԷԼԻ ԹՐԱՄՎԱՑԻ ԵՒՆ. արկածներու դէմ, ուխտարկու ամէն կողմը և ամբողջ դեպքերու սեւեռուելիան ժամանակ, օրինակի համար շաբաթական փոքր վճարումով մը, այսինքն Մէկ ՖՐԱՆԿԻՑ և վճարելի մինչեւ ամէն ամսոյ համար (որ կ'բռնէ 52 ֆրանք) այսպէսով ամբողջ կեանքին մէջ ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր. մահուան պարագային 15,000 ֆր. արկածէն յառաջ եկած անշարժութեան պարագային. և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անշարժութեան պարագային։
Ընկերութեան գրամատունն է՝ ՕՍՄ. ԿԱԼՊ. ՊԱՆՔԱԼ ի Պոլիս = ՊԻԼԵՏԻ ԼԻՕՆԷ, ԳԵՐՄ ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱԼ
ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ՝ ՄԻՀՐԱՆ ՍԻՆԵՄ-ԴԱԼԳԱՆԵԱՆ
50 15 Պոլիս Պաղատրոնոսու խան թիւ 45 եւ 45 bis

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԻՄՆԵԱԼ
ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոստ. 2/14 եւ 1310 Սեպտեմբեր 20 թուականի Ֆերմանով

Դիմել Ընկերոջ Թեան Կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Քարաքէոյ, Եէնի Կան և կամ հետեւեալ հասցէներուն.—
Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի՝ Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս Մ. Մ. Ի. Սատաք և Ռոսիդի, Էյմ Իլ Իսլամ խան, Պանքէ գատու թիւ 10.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անճէլիոէա, Կայսրանի հրապարակ.
Գատրգիւղ, Բեսիրլ էֆէնտի Շուկայի հրապարակ.
Գատրդի ղ. Մ. Ա. Անդիբա, Մօստ ճատէսի.
Պէօյիւք էտէրէ, Մ. Ա. Տէմարչի.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրժանց, Թիւ. 12 Թիւնէլ խան.
Ղալաթիա, Մ. Էշլիկ Քրէ Էզի, Թէվֆիքիւլ խան.
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի. Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Է. Ռօսէ,
Պէօյիւքտէրէ ճատէսի, թիւ 137.
Մեծ Կղզի, Ըէսու էֆէնտի.
Բ. Սամարիա, Բէնթիք.
Պոլիս Ս. Մինէր պէյ, Թէրգէր խան թիւ 8 և 9, առաջին յարկ։
Դրամական Թիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ. 29—50

ՆՇԱՆ ՋԱՄԻՉԵԱՆ
ՄԱՆԱՊԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ
ԵՒ
ՊԵՐՊՈՒԹԱՆ ՀԱԴՈՒՍՆԵՐՈՒ

Կ'ուզէք հարսնիքներնուդ փայլը ուելցնել, գեղատիպ «էֆէ» մը տալ մամերուն, դիմեցէք ՆՇԱՆ ՋԱՄԻՉԵԱՆԻ վաճառատունը, ուր բացի պատրաստ գտնուած մամերէ կը գտնուին նաև մեծ խնամով վերջին նորաձեւութեամբ ճարակաւոր մամեր, անմրցելի ժամն գիներով։ Կը գտնուի նաև հոն հարսի կիրանա, քողք, քողքի մնուկ, զարդարուած կողով, ծաղիկ, փեսուր, եւն. եւն. եւն.։

Փութացէ՛ք, հարսնիքի Տէրեր, այցելել անգամ մը Նշան Ջամիչեանի հարսանեկան մոմերու հոս վաճառատունը, ուր ոչ միայն ձեր ճաշակը, այլ նաև ձեր քսակն ալ գոհացում պիտի գտնէ։

ՍԽԱԼ ՏԵՂ ՉԵՐԹԱՔ

ՆՇԱՆ ՋԱՄԻՉԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Բամանբօ խանի տակ, թիւ 86 50—6

"ԼԱ ԲՕԼԱՐ"
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԻԼՊԱՕՅԻ ՊԱՆԳԱՅԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ
ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
1903 Դեկտեմբեր 31ին ընկերութեան ունեցած երաշխաւորութեան գումարները

	Ֆրանք
Պիլպաոյի Պանքան ի պահ դրուած զանազան արժէքներով	50,000,000
Վերոյիշեալ արժէքներու յաւելեալ արժէքը	21,298,712
Զանազան պանքաներու քով պահնաս	4,661,118
104,380 անգլ. ոսկի արժէքով անգլիական և հնդկական արժէքներ Անգղիոյ Պանքան ի պահ դրուած	3,563,165
Գումար	79,522,995

ԼԱ ԲՕԼԱՐԻ Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղը արտօնեալ է հրդեհի դէմ ամէն տեսակ ապահովագրութիւններ ընդունիլ յանուն ընկերութեան, և պատահած վնասները անմիջապէս և արդարութեամբ կարգադրել։ «Լա Բոլար» իր վճարմանց առնն ցոյց տուած փութկոտութեամբ և առատաձեռնութեամբը իրաւամբ առաջնակարգ դիրք մը բռնած է ապահովագրական աշխարհին մէջ։
Գործակալութիւններ ունի Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։
Ընկերութեան դրամատունն է ԲՐԼԷՏԻ ԼԻՕՆԷԷ։
Տեղեկութեանց համար դիմել Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին գրասենեակները, Պոլիս Սուլթան Համամ, Բինթօ խան։ 38 50

ԸՆՏԻՐ ԿԵՐՊԱՍԵՂԷՆՆԵՐ
Կալաթա Խավեար խան եէվրոդ յարկ թիւ 83
Ֆրանսայէն և Անգղիայէն վերջին նորաձեւութեան համեմատ պատրաստուած զուտ և ընտիր բուրդէ էրկկ մարդոց համար յատուկ գոսթիւմներ, բարտարիւններ և բանվանցներ բերուած ըլլալով, արդոյ հասարակութեան կը յանձնարարուի անդամ մը գնելու յինչալ վաճառատունը, ուր ճաշակի ազնուութիւնը և գինին չափաւորութիւնը իրարու հետ կը մրցին։
50—32 Գ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

PHOENIX ASSURANCE L. Co.
„ՖԻՆԻՔՍ"
ESTABLISHED 1782
ՀԻԵԱՓՆԼ Ի ԼՈՆԴՈՆ 1782ԻՆ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ
ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱՆԱՆ ԸՆԿ.
Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ
Անգլ. ոսկի 4,218,000
ՖԻՆԻՔՍ ասոկ հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատասխանատուութեամբ և վնասուց մէջ իր անմիջական վճարումներով։
ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի և կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն առարկաներ, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։
Ընկերութեան նշանաբանն եղած է. ՈՒՂՂԱՄԻՏՈՒԹԻՒՆ և ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆԵՐ։ Ցա՛րգ վճարած է առաւել քան 27,000,000 անգլ. ոսկի։
Ընդհ. գործակալ Պոլսոյ և գաւառաց։ Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
Վիքթորիա խան. Գանիճ Օթօմանճի խան
Ղալաթիա
Փոխ Գործակալք ի Պոլիս
ՌՈՒԲԵՆ ԱԲԻԿԵԱՆ ՃԻՎԱՆ ԹԻՐԷՆԵԱՆ
Էմին պէյ խան Ֆնեզպեան խան
Ջնեիչ բիւզերու
Ա. ԷՆՖՈՒՆԷՐՃԵԱՆ
21 50

Էմբէրիալ մասէն եաղլըա Տէլվէլին եաղը, սիլինտիր եաղը, հինա եաղը, գազդան քլչէսի, Էֆիլնա կազմանէ պօնսը, Արաբ սապօնը, զըմբարա քեաղրաք, գարֆիչա չիվիսի, բամուգ իբէլքի, եէն իբէլքի, լամպա ֆիթիլի, գալայ, Թէնէքեար, նէչսարը, թո գրուհը, գամ եաղը, քէվալ, սէլ ամմօնիակ, մորթէլ, Թիրէպոլը թ-չը, սբիրթօ, Թիւթեա, կէօտէրի, հօտա, Գօսնագ սօտա, պալդգ ալրիսի, հաբրը սիւթիւրէսի, սալալպուր, լէվնա լասթիք, պէգլի վէ թէլլի էանէսթօմը, պէգլի լասթիքլի բաքէֆ սալմէթա, ֆիթիլ չերիտ սալմէթա, Լինվաթ ալեֆկան գայրը, կաղ չիչէի. կաղ մաքինասը Ֆրանսդ. ատի ճամ. գուրչուն թօղուեանի դրաֆիթ թութգալ քիւրէգ գայրը. բէքէ գայրը. պաղըր գայրը չիվիսի մա բուլ, պաղըր խորթուսմ վէ մանիա չիվիսի մա բուլ. Բէպէլիր, սարը թէնէքէ էլվան. պէյազ թէնէքէ էլվան, բէ՝ չպէր քիւրէկի մա սարը. լէվնա չինկո. չէրեք ինձէ թէլ, բիրի ճ լէվնա. բիրինճ թէլ գաֆէս, բիրի ճ թէլ. լէվնա գուրչուն, գուրչուն պօրու. բիրինճ պօրու միխթէլիֆ գրթատա, պաղրբ պօրու միխթէլիֆ գրթատա, բիրինճատէն մասատ թօխար ֆըրչասը. ալագ ֆըրչասը. պաղրբը պօխա ֆըրչասը գըսա սարը վէ նուսէրօրը. թէնէքէլի թարագ ֆըրչասը, գաթրանը Բուս խալաթը. Մանիլա լիֆ խալաթը. սանճագ սավասը. չագ մագ սիֆիմի. Ինկիլիզ կէրբասը. թէնթէլիք բէրտ սալրգ վէ սարբէսիլօրգ
Թէրանէի Ամիրէ իչուն միպայասանը լիզում կէօրինէն պալատէ մուհարիր էլ ճինս էչեանրն միանգամայն ատրէսաթը իրար պուլունտուղընան, պ. նլարը իթաբանա թաւիպ օլանլարը թէէմիսաթ ագէլէրին վէ եա միթէպեր քէֆալէթնամէլէրինի միսթահրպէն ճուտատան մատա կիւնլէրէ Շուրաի Պահրիյէ լէվազիմ սարիբէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
20 Թէմուզ 321 3 2

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ
ՕՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑԱԷՐԵԱՆ

ՄԿՆԱՍՊԱՆ
Mort aux Rats
par la Pâte phosphorée de Louis Steiner de Vernon (France)
ԲԱՐ ՖՕՍՖՕՐԷ
15, Médaille aux Expositions or, vermeil, Argent & Bronze
Ի Վերնօն (Ֆրանսա) աշխարհահռչակ Լուի Շթայնրի պատրաստած այս անզուգական դեղը որ վայրկենական կ'սպաննէ դալատային և քաղաքային ամենէն մեծ մուկերը. կը ծախուին ժամանակաւոր չիշերա. մէջ 'հետեւեալ գիներով
1/4 ՇԻՇԵԼ 50 ՓԱՐԱԳ 1/2 ՇԻՇԵԼ 2 ՂՐՈՒՇ
TUE SOURIS (MARQUE DÉPOSÉE)
Թի ՍՈՒՐԻՆ ցօրինի հատիկներ են որ մասնաւորապէս պատրաստուած է փոքր մուկեր (Ֆինտրգ սչչանը) ինչպէս նաև պարէկներու մէջ հոդին տակ տպրող մուկեր. եւայլն վնասակար փոքր կենդանիներ ապաննելու համար
1/4 ՏՈՒՓԸ 50 ՓԱՐԱԳ
Վերոյիշեալ դեղերը կը ծախուին
Պոլիս. Ամէն մեծ քանակ դեղօրէից վաճառատունները և դեղագործները։
» Պին Պիր Զէյնիտ վաճառատունը, Պանճ-Գարա.
» Իպրահիմ Էֆէնտի. Մրսրը Զարչին
» Տ. Բ. Տիմիթրիսաի, Անգլիական վաճառատունը Պանճէ Գարա.
» Պազար ալ Ֆրանս, Նպարեղէնի վաճառատունը Համիտիէ փողոց Բերա. Պօն Մարչէ
» Ամէն մեծ դեղագործները և նպարավաճառատունները։
Ուշադրութիւն չիլերուն և տուփերուն, որոնք զ Ֆռասած և վրան L. Steiner, Vernon ինչպէս նաև գործածութեան եղանակը նշանակուած են։
Թուրքիոյ ընդհանուր կեդրոնատեղին է միայն մեծաքանակ վաճառատներու և յանձնարարութեանց համար, Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ, Հաճօրլուս խան, թիւ 31։ 14—50

Ա՛ԻԹԼՕԹ
ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐԹՐ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻԶՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ
1828 ՎԷ 1829ՆԵՐ ԹԷԷՈՒՍ ԴԵԼԷՆՍԸԷ
Մեէֆգի բարկսի — Բարիզեն, Վանեսմ մեբասնիքնեա 9 նիւմրոյը տայիրէի խուսուսնիքրիքնեն
ՀԱՐԻՒՆ ՇԻՒՊԼԻՍԻ ԼՕՄԻՒԻՐ ՇԻՒՊԼԻՍԻ
Մէրմայէ վէ իմիթեաթ 119,000,000 ֆր. 1903ին Թանխիլաթը 25,000,000 » Թէսիէ օլունան զիյան 284,000,000 » Սիկուրթալը էմլաքն գէյտիթի 22 միլիոն։
1828 L'UNION DE PARIS
Մէրմայէ վէ իմիթեաթ 161,500,000 ֆր. 1903 բրիմ Թանխիլաթը 12,000,000 » Թէսիէ օլունան զիյան 130,000,000 » Սիկուրթասալանէմիւր 278,000,000 »
ՊՈՒՇԵՐԹԷՔ կաեէթ մուտրա չէրսիթի իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գայա իտէր ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱ չիւդէսի տախի միւթէլիֆ սուրէթատ վէ խուսուսի էհվէն ֆիյաթլարլա էօմիւր սիկուրթա իտէր։
ՇԻՐՔԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱՍԸ՝ «Օսմանլը Պանքասը» սըր. Թիւրքիա վէ Մէմալէքէթ Շարգիյէ իչուն միւտիրիյէթը ուսուսիյէ = Սթամպոլատա, Սուլթան Համամընատա, Բաթրոնը Օղլու Բաստէր
Միւտիրի ուսուսիսի — ՍԻՄՕՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Միւտիր մուսաւիճի — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Ղալաթատա այրուճա պիր Շիւպէսի օլատաղը կիպի՝ Մէմալիքը Մահրուսէնին էէր Թարաֆընատա տախի խուսուսի ժամանակը վար սըր։ 9 50

ՀԱՋԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ
ՀԱԳԻԴԷՅԻ ԵՒ ԻՒՐԻՄԻ ԻԱՑԾՂԱՆԸ
Ս. բուպայէն նեղածուած խաղողի ջուրերուն ամէնէն նախամեծարը, այս խաղողը, որ Ցունատանի Արուեստից Մուզանանդէսէն արժանի արծաթ չքանչանի արժանացած է։ Անուշամամ է և բնաւ սատամքը չխանգարեր։ Օսմանեան երեւելի բժիշկներու զննատման արժանացած է, և մասնաւորապէս յանձնարարուած է հանգուցեալ Տօքթ. Խրատանեանէ Էֆէնտիյէ։ Այս խաղողը եթէ ուրիշ դգալով մը խմուելիք ջուրին խառնուելով խմուի, ամէն կարգի ապրփոխիչ հիւանդութեանց դէմ կը պաշտպանէ մարդը։
Արագապէս կը բուժէ հազը, հարբուխը, կուրծքի իջնուածքները, պոռնչիթը, դժուարաշնչութիւնը, թոքախտի սկզբնաւորութիւնը, մարթի հիւանդութիւնները և ծննդական գործարաններու անհանգստութիւնը։
Կը ծախուի Մայրաքաղաքիս ամէն մեծ դեղագործներու և դեղի մթերանոցներուն մէջ։ Կ. Պոլսոյ համար գինն է 5 գանեկան։ 41—50

ԿԱՂԹԱՏԱ ՉԷՇՄԻ ՄԷՑՏԱՆԸՆՏԱ
ԵԷՇԻԼ ՏԻՐԷՔ ՀԱՄԱՄԸ
Պու քէրրէ միւնէատէէն թամիր օլունուպ չամայուրլարը տախի եէնի միւպատա օլարագ վէ նէգաֆէթէ սոն ատրէնէ իթինա օլտուղը միւհթէրէմ միւլթերիի քիրամտրզա թավսիյէ իտէրիզ։ Թէչրիֆէ բաղպէթ պուլուրատաղ զէվաթ վէ սիմուն գատաճգլարը վէ կիճէ կիւնտիւզլերի տախի աչըգ օլտուղը իլան իտէրիզ։

ԹԱՀԹԱՊՐՈՒՆԵԱՆ ԹԷՐԶԻՅԱԿՈՐ
Մամմուտ Բայատա Մանասթիր խանընտա 32 նումէրօթիլ մուրաքքամ օտատա ուրմարլամա էլպիսէ իլէ մէշղուլ օլուպ, վագթին կիտիշինէ մուվաֆֆագ տուրէթէք պիչիմի էլպիսէ եարբաղը կիպի, պաշլըճա տիւրլու էլպիսէլերի վէ սարի քասամիմլերի սէզ վէրբիկի կիւն վէ սաաթատա սէպաթ իլէ հաղրը իտէր։ Թիւճարան եազբէրլարը իլէ վէ սարի սատմլարընա հաֆթալըգ իլէ սատխ էլպիսէ եարար։ պու խուսուս Թէչրիֆի իտէնէք զէվաթը մութլագ սուրէթէտ հօշնուտիւթիւնի մուճիպ օլաճաղընատան իլանը մէղբիւրէ իպթիատար օլունմուշ։ 50—34

ՄԱՐԴԱՍԻՐԱՆ
ԲԱՐԻ ՖՕՍՖՕՐԷ
Մարդասիրական Ընկերութիւն մը Ֆրանսայի մէջ հրատարակեալ է հետեւեալ գրքերը՝ Ֆրանսերէն, Գերմաներէն, Անգլերէն, Իտալերէն, Սպանիերէն, Հունարէն, Արաբերէն, Պարսկերէն, Հայերէն, Թուրքերէն։
Ֆրանսերէն կանանց համար՝ Ամուսնութիւն, Մանկութիւն, Դայութիւն, Ամենայն հիւանդութիւնք, Ամենայն հիւանդութիւնք ի Ներսոյ, Ամենայն հիւանդութիւնք ի Դրսոյ, Ամենայն հիւանդութիւնք Ներսոյ և Դրսոյ, Ամենայն հիւանդութիւնք Ներսոյ և Դրսոյ Ամենայն հիւանդութիւնք Ներսոյ և Դրսոյ։
Ֆրանսերէն տղամարդոց համար՝ Ամենայն հիւանդութիւնք Ներսոյ և Դրսոյ։
Ֆրանսերէն՝